

## Naša anketa

Na mimoriadnom sneme strany Smer-SD predseda Robert Fico koncom júna 2014 adresoval výčitky aj do vlastných radov keď povedal, že: „Ak dnes môže niekto ohroziť Smer-SD, tak sme to predovšetkým my, jeho predstavitelia. My sme niekedy nebezpeční sami sebe.“

**Aké sú vaše poznatky ako oblastného výboru? Ako sa voči vám správajú partnerské štruktúry Smeru-SD?**

**Lubomír Jančo, tajomník ObV SZPB Žiar nad Hronom:**

V našom obvode máme dve okresné organizácie politickej strany Smer-SD. V Žarnovici, kde je predsedníčkou poslankyňa V. Šedivcová, je spolupráca veľmi dobrá. Pomáha nám a spolupracuje. Dokonca pomôže aj s financovaním miestnych podujatí pre ZO SZPB v Žarnovici. Žiaľ, v Žiari nad Hronom, kde je predsedníčkou poslankyňa E. Mullerová, je spolupráca na bode mrazu. Náš predseda sa na ňu aj oficiálne sťažoval u predsedu parlamentu, ale nepochodil. Nepočúva ľudí, o jej arogancii škoda hovoriť...

**Emília Díteová, tajomníčka ObV SZPB Trnava:** Pokiaľ ide o Trnavu, máme dobré vzťahy s okresnou aj krajskou organizáciou strany Smer-SD. Doteraz sme u nich našli podporu našich aktivít, zúčastňujú sa aj našich podujatí. Na ostatnej oblastnej konferencii v Trnave sa zúčastnila krajská predsedníčka Renáta Zmajkovičová a vyjadrila nám svoje uznanie.

**Milan Malý, tajomník ObV SZPB Trebišov:** Mám len kladné poznatky, možno aj preto, lebo predseda okresného úradu je našim dlhoročným členom (Rastislav Petrovič). Bol nim aj jeho otec a spolupracovali sme aj vtedy, keď bol Smer-SD v opozícii.

Vždy, keď ho požiadame o prijatie, vyjde nám v ústrety.

**Juraj Drotár, predseda ObV SZPB Žilina:** Naša spolupráca s organizáciami Smer-SD na regionálnej a krajskej úrovni je nadštandardná.

**Pavel Brndiar, predseda ObV SZPB Rimavská Sobota:** Náš oblastný výbor počítuje mimoriadnu pomoc okresného výboru Smer-SD i miestnej skupiny. Väčšina ich členov sú aj našimi členmi, dokonca aj ako predsedovia ZO SZPB. Cestou miestnych samospráv sa nám dostáva aj materiálnej pomoci pri rôznych podujatiach.

Aj v tomto období, pred celoštátnymi oslavami 70. výročia SNP, sú aktívnymi organizátormi účasti na miestnych oslavách, ale najmä v Banskej Bystrici. Patrí im naše úprimné poďakovanie.

**Predsedsťvo ObV SZPB Nové Zámky:** Spoluprácu so stranou Smer-SD hodnotíme kladne. Všetky oslavy pripravujeme spoločne. Smer-SD nás pozýva na niektoré zasadnutia, na oslavy, najmä na oslavy SNP.

## Perlička

## Dokonalý Árijec bola rozkošná Židovka

Ďalšia medzera nacistickej propagandy zameraná na „čistú rasu“ sa po desaťročiach ukázala ako poriadny prešlap. Dieťa, ktoré sa objavilo snád' na každom plagáte propagujúcom árijskú rasu, bolo v skutočnosti židovského pôvodu. Rozkošné dievčatko, ktoré sa narodilo v Berlíne, je potomkom lotyšského židovského páru.

Hessy Levinsonsová Taftová žiarila v chutnej čiapočke na všetkých plagátoch, brožúrach a tituloch nacistických denníkov a magazínov. Keď mala 6 mesiacov, rodičia ju vzali k fotografovi. Ten svoje dielo predal aj na komerčné účely. Snímku prebrala tlačiareň v Lipsku a použila ju na propagáciu. Rodičia dievčatka boli zúfalí, ale pre strach z následkov sa príbeh o fotografii objavil až v roku 1990, keď ho Múzeu holokaustu v USA porozprávala samotná Taftová. A priniesla aj svoju detskú fotografiu.

A. M., zdroj: www.washingtonpost.com

...oproti zvyšku SZPB  
žijete v úplne inom svete!

...neskrýval som svoj pocit začiatkom júla v diskusii na členskej schôdzi bratislavskej základnej organizácie ZO SZPB č. 18, nachádzajúcej sa v mestskej časti Karlova Ves.

Nemohol som sa totiž zbaviť pocitu, že napríklad aj v súčasnej top téme SZPB, ktorou je organizácia spomienkových osláv 70. výročia SNP, nekráča táto základná organizácia

v zhode s cieľmi, ktoré prijalo predsedníctvo a Ústredná rada SZPB. Nadobudol som pocit, akoby sa tu o nich ani nevedelo.

V diskusii sa to, žiaľ, aj potvrdilo. Predsedníčka Elena Ďurišová i tajomníčka výboru povedali, že o tom, čo rieši a zabezpečuje vedenie SZPB, ich z oblastného výboru doposiaľ nikto ani len neinformoval. A už vôbec nie o spôsobe, ako sa zväz aktivizuje na ústredné oslavy SNP v Banskej Bystrici, čo v tom robí bratislavská oblastná organizácia a čo sa očakáva od nich.

Znamená to, že po 19. bratislavskej ZO SZPB sa na nedostatok informácií sťažuje už aj 18. ZO SZPB.

V. MIKUNDA

## Pán predseda, na slovíčko

V minulom čísle sme uverejnili reportážny článok predsedu bratislavského klubu vojenských vrsadkárov Luba Dubeňa o pietnom zhromaždení pri 72. výročí hrdinskej smrti čs. parašutistov (Antropoid), ktorí zlikvidovali kata českého národa Reinharda Heydricha.

L. Dubeň uvádza, že „trochu smutným faktom pietneho aktu

bolo, že SR tu mala tradične minimálne zastúpenie, hoci Česi vždy ako prví hrajú hymnu SR. Nevideli sme tu ani zástupcu SZPB, ani ZV SR...“.

Takže prečo sa 72. pietnej spomienky nezúčastnil SZPB?

Predseda SZPB Pavol Sečkář: Pretože nás nikto nepozval! My, ak chceme, aby sa našich podujatí zú-

častnili českí priatelia, vždy ich na ne písomne pozývame.

Na všetky podujatia v Českej republike, na ktoré sme boli pozvaní, sme vyslali dvoj- až trojčlennú delegáciu.

Faktom je, že českí bojovníci za slobodu pozývali SZPB na všetky významné odbojové podujatia. Čo sa však stalo „pri Heydrichovi“...?

P. S.: Neviem. Beriem to tak, že na sekretariáte ČSBS asi zapracoval nejaký škriatok.

-vmi-

## O čom sa rokovalo v Makove

6. júla sa na obecnej úrade v Makove za prítomnosti starostov obce Makov (M. Masnica) a Štiavnik (Štefan Város) uskutočnilo rokovanie predsedov ObV SZPB Žilina (Juraj Drotár a predseda ZO SZPB Vysoká nad Kysucou Michal Findra) s Okresnou organizáciou ČSBS Vsetín (Jaroslav Mikulčík). Témou bola realizácia europrojektu cezhraničnej spolupráce na zachovanie pamätí partizánskej brigády Jana Žižku z Trocnova, veliteľom ktorej bol npor. Ján Ušiak.

Zmyslom europrojektu je zachovať pamiatku na historické udalosti protifašistického odboja a činnosti parti-

zánskej brigády Jana Žižku z Trocnova na Valašsku, Hornom Vsacku, Bytčianku, na Kysuciach a Javorní-

ku. Zároveň k tomu vytvoriť mapové podklady, ich popisy, zaznamenať autentické výpovede pamätníkov... na

českej i slovenskej strane, aby slúžili nielen širokej verejnosti – miestnym obyvateľom a návštevníkom tejto turistickej destinácie – ale aj učiteľom na výučbu histórie a lektorom pri osvete. No a v okresných archívoch Vsetína a Bytče, aby sa stali motivačným podkladom pre ďalšie bádanie historikov.

Juraj DROTÁR

## Die Welt: Prečo Stalin neukončil vojnu už v roku 1944?

Nemecký historik Karl-Heinz Freezer vysvetľuje, čo spôsobilo najťažšiu vojenskú porážku za celú históriu Nemecka – zlikvidovanie skupiny armád Stred v lete 1944.

Presne tri roky po prepade Sovietskeho zväzu Nemeckom začala Červená armáda svoj dovtedy najväčší útok. V priebehu takmer desiatich týždňov (22. 6. – 29. 8.) prešla vyše 500 km na západ a dosiahla východný breh Visly.

V priebehu Operácie Bagration (podľa ruského vojvodu, ktorý padol v roku 1812) bola značná časť nemeckej skupiny armád Stred zničená. Výsledkom bola najťažšia porážka vo vojenskej histórii Nemecka – ešte ťažšia, ako bola porážka pod Moskvou a pod Stalingradom.

Najaktívnejším historikom, zaoberajúcim sa touto porážkou, je plukovník v zálohe Karl-Heinz Freezer, bývalý vedúci oddelenia vojenských dejín vojensko-historického ústavu. Jeho štúdiá venovaná udalostiam na východnom fronte v roku 1943–1944, obsahujúca vyše 1300 strán, tvorí 8. diel monumentálnej práce „Nemecká ríša a Druhá svetová vojna“.

(Pokračovanie na str. 4)



## Putin: Treba spoločne vzdorovať prenasledovaniu zo strany USA

**Pred brazílskym summitom BRICS sa ruský prezident V. Putin nechal počuť, že „nastal čas posilniť úlohu BRICS na novú úroveň a v záujme stabilného rozvoja naše združenie premeniť na neoddeliteľnú súčasť systému globálneho riadenia“.**

„Predovšetkým musíme všemožne rozvíjať spoluprácu v rámci OSN, nástojčivo brániť pokusom jednotlivých štátov vnucovať medzinárodnému spoločenstvu štýl zamieňania nepohodlných režimov a presadzovanie jednostranných variantov riešenia krízových situácií.“

Päť štátov BRICS je spôsobilých podľa akéhokoľvek pa-

rametru byť vo svete silnejšími ako ktokoľvek iný, vrátane USA.

„Je tu aj ďalšia otázka, ktorú mienime riešiť na sumite, – čoraz častejšie prípady masového používania jednostranných sankcií.“ „Teraz je obeťou sankčných útokov zo strany USA a ich spojencov Rusko. Vážime si partnerov BRICS,



ktorí v rôznych formách odsúdili takúto prax. Zároveň treba k tomu prijať praktické závery, spoločne porozmýšľať nad systémom opatrení, ktoré by nedovolili prenasledovať štáty, nesuslasiace s takými či onakými zahraničnopolitickými rozhodnutiami USA a ich spojencov...“

Podľa kp.ru, 15. júl 2014

## L'vovská mestská rada chce opäť z Banderu a Šuचेviča urobiť Hrdinov Ukrajiny

**L'vovským poslancom opäť nedá spať ich „slávna nacistická minulosť“. Pretože opäť chcú zrušiť podľa nich „nezákonné a protiprávne rozhodnutie Najvyššieho administratívneho súdu Ukrajiny“ a od prezidenta Porosenka požadujú vrátiť titul Hrdina Ukrajiny predstaviteľom ukrajinských nacionalistov Banderovi a Šuचेvyčovi.**

Poslanci takéto obrátenie sa na prezidenta Porosenka schválili podľa agentúry UNIAN vo štvrtok

10. júla. Hovorí sa v ňom, že ukrajinský súd týmto „nezákonným a protiprávnym“ rozhodnutím vyšiel v ústrety tým agentom Kremľa, ktorí sa nachádzajú na najvyšších postoch.

12. októbra 2007 prezident V. Juščenko udelil titul Hrdina Ukrajiny Romanovi Šuचेvyčovi a 20. januára 2010 Stepanovi Banderovi. Dňa 2. apríla 2010 oba tieto prezidentské výnosy uznal za neplatné Donecký „okružný“ administratívny súd.

Podľa pravda.ru, 10. júl 2014

## Štát, ktorý dnes vyučuje demokraciu, len pred 50-timi rokmi zakázal platnosť pravidla „Len pre bielych“

**V júli 1964 prezident USA Lindon Johnson podpísal zákon o občianskych právach. Išlo o právnu normu, ktorá zakázala rasovú diskrimináciu vo sfére obchodu, služieb a pri prijímaní do zamestnania.**

14. dodatok americkej ústavy tvrdil, že ani jeden občan nesmie byť diskriminovaný vo svojich právach inak než na základe rozhodnutia súdu. V skutočnosti však bola rasová diskriminácia všedným javom. Niektorí majitelia súkromných

reštaurácií, obchodov a kín tvrdili, že federálne úrady im nemajú právo určovať, koho majú a nemajú obsluhovať.

(Napríklad 13. dodatok ústavy z roku 1861 ešte zaručoval v USA existenciu otrokárstva. No v roku 1865 bol schválený

iný 13. dodatok, ktorý sa už netýkal záruk zachovania, ale zrušenia otrokárstva. Stalo sa to takmer sto rokov po tom, ako sa Európa zbavila nie otrokárstva, ale nevoľníctva. S výnimkou Ruska, ktoré ho zrušilo až v roku 1861.)

**Poznámka:** Kto si dnes uvedomuje, že Slovania nikdy nemali otrokov?

-vmi- Podľa ruskej tlače

## Šéfredaktora kazašského časopisu odsúdili za Hitlera

**Súd kazašskej Alma-Aty odsúdil šéfredaktora časopisu (v preklade) Človek-legenda Žarylkapa Kalybaja na pokutu 13 miliónov tenge (vyše 60 tisíc USD) kvôli žalobe veteránov. Informuje o tom tengrinews.kz.**

Dôvodom bolo aprílové číslo venované 125. narodeninám Adolfa Hitlera. Súd zaviazal Kalybaja uverejniť verejné ospravedlnenie, no ten sa odvolal.

V predmetnom vydaní sa nachádzal článok s názvom Hitler nie je fašista, ktorý ospravedlňoval vodcu národných socialistov. Ďalší

sa týkal knihy Mein Kampf. Podľa koordinátora mládežníckeho mediálneho zväzu Ruslana Minulina časopis tvrdil, že v Mein Kampfe sú „mnohé problémy opísané správne“.

21. apríla veteráni Veľkej vlasteneckej vojny a aj veteráni Afganci a likvidátori černo- byľskej havárie verejne spálili

vydanie časopisu o Hitlerovi a obrátili sa na miestnu administratívu, aby vydateľom odobrali vydateľskú licenciu. Predstavitelia veteránov požadovali priviesť na trestnú zodpovednosť šéfredaktora.

Samotný Žarylkap Kalybaj všetky výhrady voči svojej osobe odmietol, vyhlasujúc, že chcel len poukázať na hrozbu, aká pochádza od takých figúr, akou je Hitler.

Podľa lenta.ru, 30. jún 2014

## Poľsko: Začala sa „vojna pamätníkov“?

**V poľskom meste Limanowa bol samosprávnymi úradmi odstránený pamätník vďaka osloboditeľskej Červenej armáde. Moskva sa na toto znevažovanie pozerá ako na rozpútavanie „vojny pamätníkov“, uvádza ruské MZV.**

„V poslednej dobe sa v Poľsku stali častejšími prípady vandalizmu voči pamätníkom sovietskych vojakov, ktorí v rokoch 2. sv. oslobodzovali poľské kraje od fašistických uchvatiteľov, ako aj pokusy neodsúhlaseného premiestňovania monumentov.“

(Ide o to, že Rusi to vnímajú ako porušenie dohody medzi vládou RF a vládou Poľskej republiky z 22. februára 1994.)

Ruské ministerstvo zahraničných vecí sa na to pozerá ako na „pokus fakticky jednostrannej revízie platnej rusko-poľskej me-

dzivládnej dohody a v podstate – rozpútavanie „vojny pamätníkov“, pričom sa to robí v predvečer 70. výročia víťazstva ZSSR vo Veľkej vlasteneckej vojne“.

Moskva pripomína poľským partnerom, že „v ich zemi je pochovaných vyše 600 tisíc sovietskych vojakov, ktorí dali svoj život za oslobodenie Poľska od nemecko-fašistických uchvatiteľov“.

Podľa vz.ru, 7. júl 2014

## Čo píšú iní

### ■ Pohoda 2014 s výstavou k 70. výročiu SNP

Pre návštevníkov najväčšieho hudobného festivalu Pohoda pripravilo Ministerstvo obrany SR vo svojom stane výstavu s názvom Vojaci v Slovenskom národnom povstaní 1944.

Vojenský historický ústav sem umiestnil repliky dobových fotografií a krátke texty o Povstaní. Každý, kto tento ministerský stan navštívil, mal možnosť zúčastniť sa aj ankety na tému SNP, výsledky ktorej zverejní časopis Obrana vo svojom augustovom vydaní. Pod názvom SNP na vlastnej koži bola téma Slovenského národného povstania podporená zaujímavou diskusiou s jeho priamym účastníkom, 91-ročným generálporučkom Jánom Husákom, a generálnym riaditeľom Múzea SNP v Banskej Bystrici Stanislavom Mičevom.

Podľa mosr.sk, 11. júl 2014

### ■ Začína sa nová verzia filmu ... a rána sú tu tiché

4. júla bol odštartovaný remake legendárneho sovietskeho filmu ... a rána sú tu tiché. Film bude venovaný 70. výročiu víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne a premietat' sa začne 9. mája 2015. Nakrútený bude spoločným úsilím producentov Vladislava Riašina a Renata Davlet'jarova, ktorý bude zároveň jeho režisér.

„Mnohí prijímú naše želanie stvárniť Vasil'jevovu povest' nejednoznačne, nakoľko Stanislav Rostockij urobil z nej v roku 1972 legendu sovietskeho filmu. Chceme však nanovo vyrozprávať históriu, ktorá nenechá ľahostajnou ani dnešnú mládež“, povedal Davlet'jarov. Dodal, že bude to film o hrdinstve, odvahe a o strastiach mladých ľudí na vojne, stvárnený jazykom, ktorému sa bude dať aj dnešnej mládeži rozumieť.

Podľa www.srspol.sk, 2. júl 2014

### ■ Washington náhodne odhalil nacizmus na Ukrajine

Štátny department USA odhalil a náhodne aj potvrdil existenciu nacizmu na strmo sa demokratizujúcej Ukrajine. Brloh zvrhlosti je v samotnom Kyjeve a – má meno „Pravý sektor“.

V posledných dňoch sa toto hnutie zakrýva visačkou SBU (Ukrajinská bezpečnostná služba). Zatknutie novinárov, prinútenie ich cez éter prezrádzať „potrebne“ informácie – takéto metódy práce nie sú po duši štátnemu departmentu USA.

V blogu Land Destroyer Report progresívny novinár Tony Cartalucci povedal, ako sa v profilovom titule (neskrývajúce jeho podriadenosť štátnemu departmentu USA) objavilo pod propagandistickým titulom niečo nezvyčajné.

V podstate, že ...nacistický Pravý sektor, pôsobiaci na východe Ukrajiny, unáša novinárov a posluguje bezprostredným záujmom režimu v Kyjeve.

Topwar.ru, 1. júl 2014 (výňatok)

### ■ Oživený pancierový vlak

Z povstaleckých vlakov Štefánik, Hurban a Masaryk ostali po vojne na Slovensku len tri vozne. Jeden z nich bol rekonštruovaný a vystavený pred železničnou stanicou vo Zvolene, guľometný sa dostal do Múzea SNP v Banskej Bystrici a tretí, tankový, skončil v šrote.

Napriek tomu bol koncom augusta 2009 predstavený verejnosti Pancierový vlak Štefánik. S myšlienkou opätovne ho postaviť z pôvodných vozňov a replík prišli pracovníci Múzea SNP v Banskej Bystrici a členovia Klubu historickej techniky zo Zvolena.

O histórii pancierových vlakov v SNP, ako aj o znovu oživení pancierového Štefánika sa môžeme dočítať v publikácii **Oživil sme pancierový vlak**. V druhom aktuálnom vydaní, za ktorým stojí Múzeum SNP, nás zostavovatelia Ivan Kocák, Dalibor Lesník, Peter Oravec a Marián Uhrin zoznámia na prehľadných mapách s nasadením všetkých troch vlakov v SNP, ako aj s prezentačnými jazdami Štefánika po Slovensku. Pancierový vlak sa pritom stretol s veľkým záujmom tiež v zahraničí. Tento rok si ho do konca júna mohli pozrieť záujemcovia v Dopravnom múzeu v Bratislave. Ako avizuje generálny riaditeľ Múzea SNP Stanislav Mičev, v auguste, ako inak, privítajú pancierový vlak v srdci Povstania. V posledný augustový deň bude nasadený v predvážacej bojovej akcii v okolí Banskej Bystrice.

Obrana č. 7/2014 (pv)

### ■ 100 rokov od Veľkej vojny

V trenčianskom posádkovom klube 5. júna sprístupnili výstavu 100 rokov od Veľkej vojny. Prostredníctvom desiatok panelov môžu jej návštevníci sledovať celý priebeh prvej svetovej vojny (ako pôvodne Veľkú a neskôr Svetovú vojnu pomenovali po roku 1945).

Od mobilizácie cez všetky fronty, na ktorých slovenskí vojaci vtedajšej rakúsko-uhorskej armády bojovali, cez vzburu slovenských vojakov trenčianskeho pešieho pluku v srbskom Kragujevci až po vznik československých légií. Návštevníkom sa na paneloch prihovárajú listy slovenských vojakov, ktoré prostredníctvom vojenskej poľnej pošty posielali domov. Vo vitrínach sú zbrane rakúsko-uhorskej armády, vojenské rady a vyznamenania.

Obrana č. 7/2014 (jož)



# Výročie amerického bombardovania Dubnice

Siedmeho júla 2014 sme si pripomenuli už 70. výročie bombardovania Škodových závodov v Dubnici nad Váhom.

V tento deň pred sedemdesiatimi rokmi, v čase od 12.04 hod. do 12.07 hod. bombardéry 454. bombardovacej skupiny 15. americkej leteckej armády zhodili na zbrojovku, patriacu do koncernu Hermann Göring Werke, 195 kusov 500-librových bômb so súhrnnou hmotnosťou 48,75 t. „Smrteľný koberec“, utkaný z leteckých bômb, „pokryl“ viaceré objekty: hala II – prevádzka nitovňa, ubytovacie baraky, ošetrovňa, sklady, dielne, vrátnica, komunikácie, inžinierske siete... Jedna z nich zasiahla aj letecký kryt pred závodnou kantínou, kde sa ukrývali pracovníci závodu.

Zásah si vyžiadala najmenej 5 osôb z celkovej počtu 16 obetí amerického bombardovania. Ďalších 36 ťažko zranených osôb bolo ošetrovaných v štátnej nemocnici v Trenčíne.

Napriek skutočnosti, že ve-

nie amerického letectva si bolo vedomé nemožnosti úplného zničenia podzemných výrobných prevádzok dubnického závodu, považovalo bombardovací nálet za vojensky dôležitý, a to vzhľadom na jeho psychologický efekt na zamestnancov. Tento predpoklad potvrdil aj obsah hlásenia prednostu Vojenského dozorného úradu v Dubnici nad Váhom z 10. júla 1944, v ktorom sa uvádzalo nasledovné: „Vzdor malým stratám na ľudských životoch bol morálny vplyv na osadenstvo vážny, nakoľko stačí upozornenie zložiek na letecké nebezpečenie a osadenstvo, nečakajúc ani signál na poplach opúšťa hufne a bez hlavy tovarňu.“ Ďalej uvádzal: „Dňa 10. 7. 1944 bolo mne p. riaditeľom Sonnewedom hlásené, že dnes, t. j. 10. 7. 1944, nedošlo do zamestnania asi 25–30 % osadenstva.“

Podľa vhu.sk, 3. júl 2014

## Štyria mŕtvi: Poučenie z pracovného úrazu so smrteľnými následkami...

Povedzte to na začiatku ostro a jasne: Štyria mŕtvi, ktorí zahynuli v Afganistane, nie sú ani hrdinovia, ani obeť teroristov. Boli profesionálnymi zamestnancami inštitúcie, ktorú ktovie prečo, nazývame Armáda Českej republiky.

To, čo sa im prihodilo, je možné kvalifikovať iba ako pracovný

úraz so smrteľnými následkami. Utrpeli ho však nie doma, napri-

klad pri pomoci našim občanom v dobe záplav, ale v ďalekej krajine, v ktorej sú významnou časťou tamojších občanov vcelku právom považovaní za okupantov. Za súčasť „skupiny vojsk dočasne umiestnených na ich území“.

PROTIPROUD, 13. júl 2014 (výňatok)

## Separatista alebo hrdina domoviny?

### No pasarán!

Šiesteho júna sa v bojoch na Donbase pri mestečku Izvarino hodil pod tank ukrajinskej armády so zväzkom granátov 55-ročný

Alexandr Skriabin, ženatý, otec dvoch detí a montér na uhoľnej šachte. Deň predtým v Slavjansku a Kramatorsku ukrajinská moc vztyčovala ukrajinské zástavy a vyznamenávala vojakov,

ktorí zabíjali svojich rodákov.

Alexandr Skriabin je podľa Kyjeva a aj podľa našich médií separatista. I keď bojoval za dôstojnosť človeka vo vlastnej domovine.

Podľa Slovenský rozhľad 13/2014 (Dušan Konček)

O ženách zasa vyhlásil, že by nemali mať volebné právo, pretože sú menej inteligentné ako muži.

### 1. JÚL

Japonská vládna koalícia oficiálne súhlasila so zmenou ústavy, ktorá umožní širšie využitie ozbrojených síl tejto ostrovej

stalo sa VO SVETE 27. 6.–14. 7. 2014

krajiny. Ide o jednu z najväčších zmien v ústave cisárstva od skončenia 2. svetovej vojny. Umožní japonskej armáde brániť iné národy v rámci tzv. kolektívnej sebaobrany. V súčasnosti platnú ústavu navrhol americké okupačné sily po skončení vojny sčasti aj preto, aby sa predišlo opakovanému japonskej invázii a krutej okupácii rozsiahlych území na ázijskom kontinente.

### 2. JÚL

Vzdialená príbuzná Evy Braunovej požiadala o vrátenie predmetov, ktoré kedysi patrili dl-

## Soldaten Kaffe – podnik s vôňou kávy a pachutou svastiky

Šokujú svet, pretože otvorili nacistickú kaviareň. Nachádza sa v Indonézii a píše o nej stále viac internetových stránok. Ako je to možné??? To je drzosť, výsmech, potupa a neúcta – to sú reakcie čitateľov. Ale nesúdime len podľa obalu.

### Po roku ju znovu otvorili

Soldaten Kaffe už otvorili druhýkrát. Prvý raz ju zavreli pred rokom pre vlnu kritiky. Majiteľ sa ale rozhodol skúsiť to znovu – hovorí, že ukazuje kus dejín a neprovokuje. Skôr, že chce dopriať návštevníkom (najmä mladším ročníkom) zažiť pocit, aké to bolo počas druhej svetovej vojny. Hoci dosť zvláštnym spôsobom.

### Vojnová, nie nacistická

Keď ste ešte pred rokom vošli do ostro sledovanej a kritikou opradenej kaviarne, muselo vás až zamraziť. Personál v uniformách SS, orlica a obraz Adolfa Hitlera na stenách a všade prítomná svastika. To sa, našťastie,

zmenilo. Turisti z Európy na všadeprítomné hákové kríže reagovali nevôľou a dokonca upozornili majiteľa podniku Henryho Mulyanu, že za podobnú glorifikáciu by ho v Európe čakal súd a nevyhol by sa istotne ani trestu. Preto sa majiteľ kaviarne nechal presvedčiť argumentmi a Soldaten Kaffe trochu zmiernil. Sám tvrdí, že nacistov vyzdvihovať v žiadnom prípade nechce, skôr chce návštevníkom dopriať nádyh francúzskej kaviarne počas nacistickej okupácie. A tak dekorácie doplnil aj o obraz Josifa Stalina a Winstona Churchilla. Svastike sa ale nevyhol. Niektorí návštevníci prichádzajú do podniku dokonca tematicky oblečení – zväčša v nacistických uniformách.

### Milovník histórie

Henry Mulyana je vášnivým milovníkom histórie, ktorého snom bolo spojiť ju s prítomnosťou. Svojím nevšedným počínanom sa mu to podarilo. Prvý raz otvoril podnik v roku 2010 a ten fungoval tri roky, kým kritiky nebolo toľko, že ho radšej zavrel. Sna sa ale vzdávať nechcel. A tak sa na to pozrel inými očami a kaviareň trochu vylepšil. Napríklad pribudli okrem nacistických uniforiem aj uniformy ostatných bojujúcich národov. Na sociálnej sieti Facebook, kde má podnik svoju fanúšikovskú stránku, jasne hovorí – je to len zábava bez politického podtónu a glorifikácie. Aj napriek týmto slovám sa to nepáči mnohým židovským organizáciám. Podľa ich slov vojna a holokaust neboli zábava a baviť sa na účet obetí je hanebné.

A. MIKUNDOVÁ, zdroj: www.inquisitr.com, www.theguardian.com, observers.france24.com

## Práca oslobodzuje

Ak si tieto slová preložíte do nemčiny, vytvorí notoricky známe koncentračné motto Arbeit macht frei, ktoré použili nad bránami vyhladzovacích táborov.

Gigantický obchodný reťazec Walmart to však zrejme ani len netušil (alebo sa tak len tváril), pretože na svojich webových stránkach ponúkal dekoratívne obrazy, ktoré ho zachytávajú. Konkrétne išlo o snímku z koncentračného tábora Dachau.

Prvý, kto informáciu zverejnil, bol magazín Heeb – ten prebral informáciu z blogu Wonkette. Autor si nedával servítku pred ústa a reťazec poriadne verejne „zvozil“. Našťastie obchodný

gigant promptne zareagoval. Produkt stiahli zo svojej stránky a zodpovednosť hodili na tretiu stranu, údajne je na vine jeden z dodávateľov dekorácií. V mene spoločnosti sa však oficiálne ospravedlnili. Rovnako sa dekoratívny obraz objavil aj na populárnom nákupnom portáli Amazon. Tí zareagovali dokonca tak, že produkt nielenže stiahli, ale predajcu rovno zablokovali.

A. MIKUNDOVÁ, zdroj: www.rawstory.com

### 27. JÚN

V Sarajeve odhalili dvojmetrovú sochu srbského 19-ročného študenta Gavrila Principa, ktorý 28. júna 1914 zastrelil rakúskeho následníka trónu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku, čo viedlo k rozpútaniu 1. svetovej vojny. „Títo bojovníci za slobodu pred sto rokmi nám udali smer, ktorým sme išli nasledujúcich sto rokov,“ povedal srbský člen trojčlenného bosnianskeho predsedníctva Nebojsa Radmanovič. V Sarajeve si sté výročie 1. svetovej vojny pripomenuli aj koncertom Viedenskej filharmónie, na ktorej sa ako hosť zúčastnil rakúsky prezident Heinz Fischer. Organizátori oficiálnych akcií v Sarajeve dúfali, že tieto podujatia prispievajú k zmiereniu po rozpade bývalej Juhoslávie. Niektorí bosnianski Srbi, ktorí tvoria tretinu obyvateľstva krajiny, však chceli využiť výročie atentátu na svoje snahy o samostatný štát.

### 29. JÚN

Šéf nemeckej diplomacie Frank-Walter Steinmeier sa v horskej obci Civitella pri Arez-

ze v Toskánsku zúčastnil na pietnej slávnosti za obeť masakry, ktorú tu pred 70 rokmi spáchali príslušníci Wehrmachtu. Pri odvetnej akcii jedenásť dní po zastrelení troch Nemcov v obecnej krčme tu vojaci Tretej ríše vyvraždili 244 civilistov, najmä ženy a deti. Steinmeier v príhovore v taliančine konštatoval, že Nemci si uvedomujú zodpovednosť za strašné činy svojich krajanov, za ktoré požiadali o ospravedlnenie s tým, že si uvedomuje ich neospravedlniteľnosť. „Žiadna politická kríza nemsie viesť k tomu, aby sme vojnu vnímali ako riešenie,“ vyplynulo z ministrových slov.

### 30. JÚN

Voličská podpora poľskej ultrapravicovej strany Kongres novej pravice sa za mesiac takmer zdvojnásobila na 11 percent. Prieskum ukázal, že sa strana stala treťou najsilnejšou v krajine. Jej predseda Janusz Korwin-Mikke v minulosti povedal, že Hitler si nebol vedomý vyhladzovania Židov a že je veľmi pravdepodobné, že holokaust organizoval Himmler bez vedomia Führera.

úsvitu a jeho zástupca sú vo väzení od vlnajšej jesene. Celkovo už bola uväznená polovica z 18 poslancov tejto ultrapravicovej nacionalistickej strany. Obvinení sú z účasti na trestných činoch vrátane vraždy, podpaľačstva a vydierania.

### 14. JÚL

Na vojenskej prehliadke pri príležitosti tradičného Dňa Bastily na parížskom bulvári Elyzejské polia niesli vojaci vlajky 76 krajín na pamiatku 100. výročia začiatku 1. svetovej vojny. Každú zástavu niesli traja vojaci z danej krajiny v národnej uniforme. Okolo nich pochodovali francúzski vojaci v dobových svetlomodrých rovnošatách. Francúzsko pozvalo na tohtoročnú prehliadku všetky štáty, ktoré sa na vojne zúčastnili – bývalých spojencov i nepriateľov, bývalých kolonizátorov aj súčasných predstaviteľov niekdajších kolónií. „Desať miliónov vojakov bolo zabitých alebo zahynulo v dôsledku zranení na nespočetných bojiskách. Dlhujeme im našu vďačnosť,“ vyhlásil francúzsky prezident François Hollande. (ao)



# SNP a partizánsky odboj v podjavorinsko-podbradlianskom regióne

4. júna 2014 sa v Novom Meste nad Váhom uskutočnil seminár na tému SNP a partizánsky odboj v podjavorinsko-podbradlianskom regióne pre žiakov ZŠ, študentov stredných škôl a pedagógov zastupujúcich ich školy.

Organizátori si predsavzali prehliť u svojich poslucháčov poznatky a vyzdvihnúť morálny odkaz Povstania v kontexte moderných slovenských dejín a poukázať na aktívnu partizánsku činnosť v našom kraji, ktorá v konečnom dôsledku tiež prispela k ukončeniu 2. svetovej vojny v Európe. Svojou prítomnosťou túto ideu posilnili priami účastníkmi SNP Vladimír Repčík a Ján Zetl.

Organizátormi s podporou mesta Nové Mesto nad Váhom boli: Oblastný výbor SZPB v Novom Meste nad Váhom, obce Bzince

pod Javorinou a Lubina so svojimi starostami Pavlom Bahňom a Martinom Beňatinským a Stredná škola na Piešťanskej ulici v Novom Meste nad Váhom pod vedením riaditeľa školy Jána Hargaša.

Záštitu nad seminárom prevzali vtedajší minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušan Čaplovič a predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja Jaroslav Baška.

Obyvatelia z kraja pod Javorinou od začiatku vojny rôznymi spôsobmi prejavovali svoj odpor



Na masovú účasť pri svojich akciách sú v Novom Meste nad Váhom už zvyknutí.

voči nacistickej totalite a spontánne podporovali aj neskorší ozbrojený odboj, ktorý sa tu sformoval. Na vlastnej koži preto zažili aj vyčíňanie fašistických okupantov. Viac k tejto téme povedal predseda Občianskeho združenia Ján Hulínec.

Na seminári postupne prednášali historici: PhDr. František Cséfalvay, CSc. z VHÚ v Bratisla-

ve, Mgr. Juraj Lepiš, PhD. a PhDr. Marián Uhrin, PhD. z Múzea SNP v B. Bystrici, riaditeľ Štátneho pedagogického ústavu Bratislava Doc. PaedDr. Viliam Kratochvíl, PhD., PhDr. Miroslava Poláková z Gymnázia v Uherskom Hradišti, Mgr. Zora Uhrová, dcéra veliteľa partizánskeho oddielu Hurban kapitána Miloša Uhra a spoluau-

torka nedávno vydané knihy Lubina vo vojnových príbehoch Ing. Oľga Hrabovská.

K prítomným sa prihovril i podpredseda ÚR SZPB Norbert Lacko a záverečné slová mal priamy účastník SNP, nositeľ viacerých vojnových a štátnych vyznamenaní plukovník letectva v.v. Vladimír Repčík. **Viliam Solovič**

# Die Welt: Prečo Stalin neukončil vojnu už v roku 1944?

(Dokončenie zo str. 1)

**Červená armáda začala útok proti skupine armád Stred 22. júna 1944, teda rovné tri roky po Operácii Barbarossa. Bola to náhoda, zhoda okolností, alebo špeciálne pripravovaný útok práve na tento deň?**

Bol to špeciálny zámysel. Veliteľstvo Červenej armády malo vo zvyku stanovovať úlohy k dôležitým historickým dátumom. Napríklad, raz dostali vojská rozkaz obsadiť jedno dôležité mesto presne na Stalinove narodeniny a potenciálne straty tu nehrali žiadnu rolu. Tak aj začiatok Operácie Bagration bol stanovený na 22. júna už niekoľko týždňov pred jej spustením.

**Velenie Wehrmachtu to nepredvídalo? Na čo sa, napríklad,**

**spoliehala rozvedka východného frontu Rainharda Gehlena?**

Gehlen sa obával, že Červená armáda sa pohne zo svojich pozícií pod Kovelom, ktorý sa vtedy nachádzal takmer v tyle nemeckého frontu, cez Varšavu do samotného Baltického mora, a tým „odreže“ celé severné krídlo nemeckých síl. Sovietske velenie sa však bálo prejsť do rozhodujúceho strategického útoku a namiesto toho pustilo do útoku priamo na východ vojská bieloruského frontu. Zbavilo sa tým vynikajúcej šance na víťazstvo v celej vojne. Výsledkom bolo, že hitlerovský režim získal na svoj pád svojrázny „odklad“.

**Nemeckí vojaci na fronte a ich dôstojníci v štáboch chápali, čo ich čaká?**

Študojúc nemecké dokumenty

v ruských archívoch som sa presvedčil, že nemeckej rozvedke sa na prekvapenie podarilo získať presné dôkazy o útočných plánoch Rusov. Skupina armád Stred ale s nimi nedokázala v plnej miere oboznámiť najvyššie velenie. Vinu má na tom veliteľ poľný maršal Ernst Busch. Keď sa pokúšal Hitlera upozorniť na toto nebezpečenstvo, ten sa na neho rozúľil. Busch bol zbabelý a zakázal poselať z frontu „porazené“ hlásenia. Od tých čias išlo všetko dolu vodou.

**Aký bol pomer síl v predvečer začiatku Operácie Bagration?**

V počtoch vojakov mali sovietske vojská 3,7-násobnú prevahu, v delostrelectve 9,4-násobnú, v tankoch 23-násobnú a v samohodkách 3,6-násobnú. V letectve 10,5-násobnú. Okrem toho v nemeckom

tyle pôsobilo 150 tisíc partizánov, ktorí dva dni pred operáciou uskutočnili desiatky tisíc výbuchov na železnici, čím ju paralyzovali.

**Skupina armád Stred ešte v júni 1944 kontrolovala veľkú časť Bieloruska a front tu trochu postupoval dopredu. Wehrmacht mal teda dostatok priestoru na ústup...**

Keďže statická obrana by bola kvôli obrovskej sovietskej prevaha samovraždou, generáli sa prikláňali s Berezinou v pozadí k mobilnému spôsobu obrany. Hitler však fanaticky vyžadoval „stáť do konca“ a určil množstvo predmostí, ktoré bolo treba brániť „do posledného dychu“. Preto museli jeho vojaci dovoliť protivníkovi, aby ich vzal „do klieští“.

**Nebodaj vodcovmu hlavnému stanu nebola známa táto „asymetria síl“?**

Hitler rozpracoval stratégiu dvoch frontov. Spočiatku chcel potlačiť nástup protivníka na atlantickom pobreží, zároveň udržiavajúc stabilitu na východe. Po „víťazstve na západe“ (preskupilo by sa tam aj 35 divízií), by sa začal útok na východe. Riziko dočasného oslabenia východného frontu sa chystal kompenzovať trvaním na svojej „fixnej ideí“ udržania určených predmostí za každú cenu. A práve to predurčilo porážku.

**Hlavnou silou Wehrmachtu vždy bola relatívne vysoká mobilita a technická výbava. Alebo nie?**

Áno, ibaže na ten čas sa situácia už zmenila. Tretia tanková armáda nemala ani jeden vlastný tank, ale zato mala vyše 60 tisíc koní. Znie to až neuveriteľne, avšak celý východný front nemal operačné zálohy – tieto sa v tom momente nachádzali vyše 2300 km odtiaľ, vo Francúzsku. Bez týchto tankov sa prielom sovietskych vojsk nedal zastaviť.

**Mohla sa skupina armád Stred, bez ohľadu na obrovskú prevahu**

**Červenej armády, vyhnúť zničujúcej porážke?**

Porážka bola nevyhnutná, ale katastrofickou sa stala práve kvôli Hitlerovmu príkazu „stáť do konca“. Do sovietskeho kotla tak padli celé armády.

(Práve po tejto porážke sa uskutočnila v Moskve známa prehliadka 57 000 zajatých Nemcov, ktorá dostala názov „Veľký valčík“ a ktorá dokonale urazila nemecký duch, pretože len čo zajatci prešli moskovskými ulicami, vyšli na ne umývacie vozidlá a kompletne ich od nemeckých stôp poumývali – pozn. –vmi-)

**Ako sa teda nakoniec podarilo zastaviť prielom Červenej armády?**

Poľný maršal Walter Model, nový veliteľ skupiny armád Stred, urobil jediný možný správny krok, keď konal podľa pravidla: „Ten, kto je príliš slabý, aby sa bránil, musí útočiť.“ Skoncentrujúc nové tankové zväzky, vrhol sa do útoku. Začiatkom augusta sa mu v tejto bitke podaril prielom. Pod Varšavou štyri tankové divízie Wehrmachtu nečakane zaútočili proti jednej sovietskej tankovej armáde a vylákali ju do pasce. Tak sa podarilo stabilizovať situáciu na Vисле.

**Aký vplyv mali Hitlerove rozhodnutia z konca júna 1944 na situáciu Wehrmachtu? Ved' jeho najbližší prívrženec Henning von Treschow, ako náčelník štábu 2. armády, pozoroval krach skupiny armád Stred priamo vlastnými očami...**

V lete 1944 sa Hitler vo vojenských záležitostiach prejavil nielen ako absolútny diletant. Mnohí boli rozhorčení aj tým, s akou ľahkosťou obetoval kvôli uskutočneniu svojich bláznivých ideí desiatky tisíc vojakov. Zúfalstvo a rozhorčenie mnohých dôstojníkov sa tak premenilo na výbuch vo vodcovom hlavnom stane, vo „Vlčom brlohu“, 20. júla 1944. **Die Welt, 25. jún 2014**



Postup v rámci operácie Bagration je vyznačený fialovou farbou.



# Ondrej Palacko

(13. 10. 1928–13. 12. 1998)

**Narodil sa v rodine lesníka v Kobeliarove (v okrese Rožňava)**

„Keď sa u nás v horárni na Muráni začali vo februári 1944 tajne stretávať partizáni, od prvých chvíľ som si povedal, že musím odísť s nimi. Otec ma spočiatku odhovráľal, sestry a mamka, pochopiteľne, nesmeli o ničom vedieť. Nakoniec súhlasil, a tak som v jeden septembrový deň polotajne odišiel z domu.“



Záslužná činnosť Ondreja Palacka bola ocenená množstvom štátnych i zväzových vyznamenaní, pamätných medailí a odznakov:

Za službu vlasti, Za zásluhy o obranu vlasti, Za zásluhy o výstavbu, Pamätná medaila prezidenta ČSSR (k 20. výročiu SNP), Čestná medaila ÚV SZPB – Zaslúžilý bojovník proti fašizmu, zväzové vyznamenanie Za vernosť, Pamätná medaila k 30. výročiu SNP, sovietske vyznamenanie Za víťazstvo vo veľkej vlasteneckej vojne, Za zásluhy o rozvoj Zväzarmy, Za výstavbu Bratislavy, odznak Československý partizán, Československá partizánska brigáda Jegorova, Za záslužnú funkcionársku službu v SZPB...

Po vypuknutí SNP a po partizánskom výcviku sa 16-ročný bez váhania a obáv zapojil v Brezne do bojových akcií. So zbraňou v ruke, v partizánskej brigáde Stalin – Jegorov, v oddiele nadporučíka Danilenka-Chovanca, zúčastnil sa bojov v okolí Štubnianskych Teplic, Čepčína, Turčianskej Belej, Liptovskej Belej, Liptovskej Revúcej a Starých Hôr.

„V bojoch s fašistami som sa dostal do zajatia. Odvliekli ma do Nemecka. Po skončení vojny som sa odtiaľ po veľkých útrapách, na kosť vychudnutý, ale šťastný, vrátil domov 5. júna 1945,“ uvádza vo svojom životopise O. Palacko a dodáva: „Život, ten mierový, mi pripadal taký krásny, že som si ho túžil vyspievať. Aj to sa mi podarilo. Ako člen speváckeho súboru Lúčnice a neskôr Vojenského umeleckého súboru som spieval o mieri, o mladosti.“

Jeho vojenská dráha sa začala v roku 1951 vo Vojenskom umeleckom súbore vymenovaním do dôstojníckej hodnosti poručík. Následne pôsobil v ZKD Martin v hodnosti nadporučíka. V rokoch 1963 až 1969 pracoval na KVS v Bratislave. V roku 1970 sa stal tajomníkom Rady obrany hlavného mesta SSR. Zároveň absolvoval aj štúdium Vojenskej politickej akadémie.

Na svoju protifašistickú činnosť O. Palacko nadviazal ako člen Predsedníctva Mestského výboru SZPB. Súčasťou jeho aktivít sa stalo organizačné zabezpečovanie celomestských akcií pri významných výročiach.

„Zúčastňoval som sa besied s mládežou o protifašistickej tematike. SNP, ako aj utrpenie v nacistickom zajatí predznamenalo vo mne jednoznačnú orientáciu na celý život. Je to protivojnová politika,

práca za sociálne spravodlivé usporiadanie spoločnosti a jej neustále zdokonaľovanie v mierových podmienkach,“ uvádza vo svojom životopise O. Palacko.

Vladimír DOBROVIČ



Ondrej Palacko bol odborným poradcom pri nakrúcaní viacerých filmov s vojnovou a odbojovou tematikou. Napríklad: Kapitán Dabač (Na fotografii je O. Palacko pri nakrúcaní filmu s jeho hlavným protagonistom L. Chudíkom.), Prerušená pieseň v gruzínsko-slovenskej koprodukcii, Smrť sa volá Engelchen, Jánošík, Bílá obloha, Predjari, Jakubko a iné.

## Smelé dievča z Lučatína

Naša malá hrdinka z Lučatína mala v roku 1944 len 11 rokov, no už v tomto veku dokázala februárovou nocou prešikovať do bezpečia skupinu šiestich židovských občanov. Dve ženy, ich deti a jednu sirotu.

Aurélia Frídmanová bola s dvojročnou dcérou Erikou. Druhá, pôvodom učiteľka, mala so sebou osem- a desaťročného dieťa. Ešte pred príchodom do Lučatína sa k nim pridalo dievča, asi sirota, vo veku jedenásť rokov. Údajne mala aj strelou ranený palec.

K Rojčkovcom, ktorí boli štyria, prišli ešte koncom leta a tí ich v pivnici ukrývali do polovice februára. Vtedy sa situácia priostrihla, pretože ich prezradil jeden z maďarských vojakov. Hrozilo, že ak ich naozaj nájdu, tak fašisti zastrelia všetkých, vrátane domácich, a ešte im aj domy podpália.

Zostávalo im len ukryť sa v hore. No odviesť ich tam mohla len 11-ročná Elenka. Otec jej vysvetlil, kam a ako ísť, matka všetkých dobre poobliekala a pribalila aj nejaké jedlo.

Bolo to 12. februára 1944, dve hodiny v noci, keď sa vydali na cestu. Pochod im sťažila nová vrstva snehu. Keď vystúpali do Brda a k Dúbrave, už bolo dobre. Toto územie kontrolovali partizáni. Tam sa Elenka rozlúčila, aby sa ešte za tmy vrátila domov.

Fašisti svoj zámer postrieľať Rojčkovcov a podpáliť im domy našťastie neuskutočnili. Zaslúžil sa o to miestny notár Duda. No trest ich aj tak neminul. Ešte v ten deň sa museli zo svojich príbytkov vysťahovať.

Zdenko FILIP

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

## Kto bol Augustín Strečanský?



Rodák z obce Dubová pri Piešťanoch sa k povstalcovi pridal na letisku Tri Duby už ako študent školy leteckého dorastu. Prideľený bol ku kombinovanej letke ako mechanik – zbrojár.

Po ústupe do hôr ho Nemci zajali na Donovaloch v osade Buly. Skončil v koncentračnom tábore Brenzak – Ketemburg, kde spolu s inými zajatcami odpratával trosky po bombardovaní.

Po oslobodení americkou armádou ho v júli 1945 prepravili do Plzne, odkiaľ až v polovici augusta dorazil domov. Spolu s ním cestoval aj kamarát Ján Čičko z Jablonového pri Bytči.

Doma sa mu začali prejavovať zdravotné ťažkosti (TBC) a viackrát sa liečil vo Vojenských zotavovniach vo Vysokých Tatrách.

Po vojne pôsobil ako profesionálny vojak na viacerých miestach v Československu. Do dôchodku odchádzal v Rašove pri Bytči v hodnosti podplukovníka.

Na dôchodku sa usadil v Súľove, okres Bytča, a tam aktívne pokračoval v práci v miestnej organizácii SZPB. Neskôr sa stal jej predsedom a viedol ju až do konca svojho života. Ako 81-ročný náhle ochorel a zomrel 7. mája 2003 v Žiline.

Svoj vojnový príbeh odovzdal trom deťom a dnes si ho osvojili už aj jeho vnuci. Danuša STREČANSKÁ

## Náš posledný letecký hrdina

V máji, pri výročí konca vojny v Európe, i v auguste, pri výročí SNP, mi ako Piešťancovi nedá nespomenúť si aj na našich bojových letcov. Na všetkých frontoch a bojiskách totiž padlo 640 československých pilotov (549 na frontoch a 91 na bojiskách domáceho odboja).

Československí letci bojovali v Poľsku, vo Francúzsku, vo Veľkej Británii, na severe Afriky a, samozrejme, v bývalom ZSSR. Zúčastnili sa aj bojov v Normandii.

Doma bojovali v SNP a neskôr o Ostravu (Ostravská operácia 10. 3. – 30. 4. 1945).

Vyznamenali sa v nej poručík let. pilot M. Nahálka, poručík let. pilot K. Novotný a rotník let. Jarolím Gucman. Táto výborne rozlietaná trojica sa zúčastnila mnohých leteckých súbojov o Ostravu.

Rotník let. J. Gucman slúžil v 3. leteckom pluku a lietal na

lietadlách Il-2. Dňa 20. 2. 1945 1. a 3. letecký pluk presunuli bližšie k Ostrave na letisko Iwonicz, potom na letisko Poręba. Žiaľ, 28. apríla 1945 bolo lietadlo Il-2 rotníka Jarolíma Gucmana zostrelené nemeckým „flakom“ (nemecký protiletadlový kanón) pri Wodzislawi. Gucman horiace lietadlo dovedol nad vlastné územie, kde núdzovo pristál v poli. No smrteľne zranený a popálený už nemal dost síl, aby lietadlo opustil, a tak v ňom zhorel.

Rotník letectva Jarolím Gucman bol posledným slovenským letcom, ktorý padol v bojoch druhej svetovej vojny. Kornel KUBÁNI



ilustr. foto: internet



# Drahí hrdinovia, verne st

## Rozsvietili sme tmu pod lampou

Vo výbore ZO SZPB v Žiari nad Hronom sme si povedali, že pod lampou býva najväčšia tma, a tak sme sa vybrali navštíviť obce Klak a Ostrý Grúň. Ukázalo sa totiž, že väčšina našich členov síce vie, čo sa v nich udialo v januári 1945, no nikdy ich nenavštívili.

Zájazd sa vydaril. V pamätnej izbe na Obecnom úrade v Klaku nás s tragickou históriou oboznámila priama účastníčka tohto teroru, predsedníčka miestnej ZO SZPB Gizela Benčová. Osobitne nás prekvapila jej informácia, že každý január tu organizujú pietne spomienkové zhromaždenia. Rôzne delegácie tu položia vence, oboznámia sa s históriou vypálenia obce a tým to končí. Lenže 84 popravených občanov neležia v priestoroch pamätníka. Sú pochovaní v hromadných hrobách na troch miestach. Smutné je, že tie ani účastníci spomienkových zhromaždení, ani politici nikdy nenavštevujú. I keď ležia v blízkosti štátnej cesty.

Na jednom hrobe je do kameňa vytesaný nápis: „Postoj pútniku, a pomodli sa za duše tých, ktorých kosti predčasne spočívajú v tomto hrobe

preto, že ešte ani 21. 1. 1945 nepanovala na svete láska, ale nenávisť.“

Mrzí nás aj ďalšia vec. Pamätníky v Klaku sú dosť ošumelé, poznačené zubom času. Pýtajú si opravu, ale obce na to nemajú prostriedky. Na pietnom spomienkovom zhromaždení v januári 2014 v Ostrom Grúni si to osobne všimol predseda vlády Robert Fico a pred všetkými zúčastnenými vyhlásil, že dá po 15 000 EUR zo svojej rezervy, aby sa k 70. výročiu vypálenia obcí pamätníky dali do poriadku. Starostka obce Ostrý Grúň cez júnové vydanie obecných novín oznámila, že dostala z Úradu vlády SR list, že žiadnu dotáciu im na opravu nepridelia. Napriek verejnému prísľubu! Takto teda v praxi vyzerajú politické sľuby.

Lubomír JANČO  
predseda ZO SZPB v Žiari nad Hronom



Spoločná snímka pri pamätníku v Brode pri vstupe do Klakovskej doliny.



## Spoznaj región Selce

20. júna 2014 ZO SZPB Selce zorganizovala podujatie pod názvom **Poznaj svoj región**. Zúčastnili sa ho členovia základných organizácií aj z okolitých dedín.

Všetci sme sa zišli pri chate Pápežka, kde bol štáb partizánskych oddielov Morozova, Petrova a Wolkova, a pri ktorej sa nachádza aj partizánsky bunker.

S históriou týchto miest návštevníkov oboznámila predsedníčka základnej organizácie SZPB Viktória Petríková a uviedla, že bývalý náčelník partizánskeho štábu nadporučík Jevgenij Alexandrovič Suvorov sa do týchto miest prišiel pozrieť aj 40 rokov po ich oslobodení. Na konkrétne prežitky si v tento júnový

piatok zaspomínal aj Stanislav Caban, ktorý sem ako 14-ročný nosil partizánom stravu i zvesti o nepriateľoch.

Po obede sme už v Selciach v spoločnosti starostky B. Zárvircovej a podpredsedu OblV SZPB v B. Bystrici A. Hoffmana vzdali úctu padlým pri pamätníku prvej a druhej svetovej vojny. S kultúrnym programom k tomu prispeli žiaci miestnej ZŠ. Ten v podaní detičiek z DS Vánok pokračoval i v miestnom kultúrnom dome. **V. PETRIKOVÁ**



Predseda OblV SZPB J. Havel predstavuje novú tajomníčku A. Zabákovú.



Pripravujeme sa na okrúhle oslavy j...  
mätníkov. Ba je pre nás až nehoráznosť...  
v Kremničke (viď text...) a aj jeho ok...  
„Aj v Bojovníkovi by sme mali dať p...  
kýchto nehorázností a nevšímavosti z...  
ale aj pracovníkov samospráv. Kto im...  
ných miest?“ uvádza.  
Tak si teda odpovedzme – KTO sa m...  
né organizácie a ich členovia? Vôbe...  
v kompetencii samosprávy. Do nápra...  
protifašistickej idey, ale aj ako voliči...  
No a to, že im v opravách... pomáh...  
o našom morálnom vzťahu k ľuďom, k



Oblasťný výbor SZPB v Poprade...  
znávací zájazd pre účastníkov regio...  
ny“ na Duklu a do Vojenského hsi

Vážený pán Bulko,

je mi veľmi ľúto, ale pán premiér Vám nemôže poskytnúť finančnú dotáciu.

Dovoľte mi informovať Vás, že nakoľko výška dlhu Slovenskej republiky dosiahla 55 % podielu na hrubom domácom produkte, je podľa Ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti nevyhnutné prijať viaceré sankčné opatrenia. Jedným z týchto opatrení je, že **nemožno poskytnúť prostriedky z rezervy predsedu vlády Slovenskej republiky** (článok 12 ods. 5 písm. b) cit. ústavného zákona) od 15. mája 2014.

Verím, že našu odpoveď prijmete s pochopením, predseda vlády SR v januári ešte nemohol vedieť, že situácia sa takto vyvinie.

Želám Vám pekný deň a všetko dobré.

S úctou

PhDr. Eliška Jašková

vedúca oddelenia styku predsedu vlády SR s verejnosťou

## Nikdy nedopustíte, aby boli vojny...

Pri príležitosti 70. výročia SNP sme v pondelok 23. 6. 2014 usporiadali pre žiakov 8. a 9. ročníkov základných škôl v Seredi prednášku a premietnutie celovečerného filmu **Vlčie diery**. Na začiatku sa žiakom prihovoril predseda ZO SZPB Sered' Jozef Mitřík, ktorý im predstavil priameho účastníka bojov v SNP, vojnového veterána, 97-ročného Viktora Šušlika.

Na záver sme citovali odkaz nedávno zosnulého priameho účastníka bojov s fašizmom generála Karola Švarca, ktorý zanechal mladej generácii:

„Nikdy nedopustíte, aby boli vojny. Keby nebolo vojen, svet by bol ako jedna krásna rozkvitnutá lúka.“

## Nitrana majú novú tajomníčku

V piatok 27. júna 2014 sa v malej kongresovej sále MÚ v Nitre konalo zasadanie OblV SZPB. Prerokovalo personálne otázky, správu o činnosti za obdobie od 3. 12. 2013, správu o hospodárení v prvom polroku 2014 a finančný rozpočet na rok 2014.

Členovia oblastného výboru si vypočuli informáciu predsedu Jozefa Havla o rokovaní ústrednej rady a následného predsedníctva ÚR SZPB, o pokynoch k výročným členským schôdzam a k zabezpečeniu osláv 70. výročia SNP a Karpatsko-duklianskej operácie.

Plénum uvoľnilo z funkcie tajomníčky Hildu Tóthovú zo zdravotných dôvodov a do uvoľnenej funkcie zvolilo po diskusii Annu Zabákovú. Živá diskusia sa rozprúdila aj pri organizačnom zabezpečení dopravy na ústredné oslavy 70. výročia SNP v Banskej Bystrici, k čomu boli tajomníci základných organizácií zaviazaní konkrétnymi úlohami v uznesení.

Zúčastnení v tejto súvislosti pozitívne hodnotili dôležitosť Výzvy ÚR SZPB a Jednoty dôchodcov na Slovensku na čo najmasovejšiu účasť oboch partnerských organizácií na ústredných oslavách 70. výročia SNP v Banskej Bystrici a zdôraznili, že práve tu by sa mala odovzdávať štafeta pýchy na činy predkov ďalšej generácii.

Gustáv STOPKA, foto: F. Chuda



# Prážíme česť vašich činov!



ubilea SNP, ale nectí nás stav mnohých pamätou hanbou. Napríklad aj tohto pamätníka Kolia, napísal nám dopisovateľ Milan Bušo. Historik na kritické postrehy pretrvávajúceho tazy strany nielen našich členov, funkcionárov a zástupcov, ale aj sa má postarať o dôstojnosť týchto pamät-

á o to postarať? Protifašisti? Naše základ- c nie! Jednoznačne to majú na starosti a aj avy ich musíme „hnať“ nielen ako nositelia ktorým musia aj za toto predkladať odpočet. ame? Aj to je v poriadku, pretože to je už ktorých historické činy si nadovšetko vážime.



uskutočnil 20. júna 2014 tematický a ponáľnej súťaže „Medzníky 2. svetovej vojtorického múzea vo Svidníku.

Ján PAVLOVČIN, tajomník ObVI SZPB Poprad



Časť účastníkov zázjazu v kaplnke sv. Kingy vo Wieliczke.



Nezabúdame.



Návrat veterána RAF.



## Po stopách SNP

Dňa 24. 6. 2014 ZO SZPB Sereď uskutočnila jednodňový tematický zázjad „Po stopách SNP“ pre žiakov 9. ročníkov ZŠ zo Sereďe, ich vyučujúcich a pre svojich členov.

Štyridsať cestovateľov navštívilo Múzeum SNP v B. Bystrici a pamätné miesta SNP v Ostrom Grúni, Kľaku a Kremničke. Všade si uctili pamiatku padlých a z vďaky položili k pamätníkom kvetinové vence. Zázjad sprevádzal predseda ZO SZPB Sereď Jozef Mitřík.

## Po stopách obetí fašizmu

Oblasťný výbor SZPB v Žiline v spolupráci s Klubom vojakov ZV SR posádky Žilina uskutočnil 19. júna 2014 vedomostný poznávací zázjad so spomienkovým stretnutím pri pamätníku obetí fašizmu v Krakove. Navštívili sme pamätné a historické miesta Malopolska s prehliadkou Krakova a solnej bane vo Wieliczke.

Historické centrum Krakova je pamiatkovou rezerváciou UNESCO. Dejiny Poľska, prezentované na krakovskom Waweli, Jagellonská univerzita a gotická katedrála, kde boli v minulosti s veľkou pompou pocho- vávaní poľskí králi, monumentálnosť pamätníka grunwaldskej bitky a neznámeho vojaka dokumentujú

historickú cestu boja Poliakov za národnú slobodu.

Práve pri pamätníku neznámeho vojaka sme si pripomenuli utrpenie Poliakov pod nemeckou nadvládou, obeť holokaustu, poľský odboj, ale aj pôsobenie slovenskej armády na území Malopolska v roku 1939.

Juraj DROTÁR, snímka Mária Lapšanská

## Nezabúdame

Aj tohto roku výbor ZO SZPB pri HBP, a. s. Prievidza zorganizoval v júni zázjad svojich členov, rodinných príslušníkov a sympatizantov na pamätné miesta bojov povstalcov v SNP. Takýmto regiónom bola oblasť Baťovian, dnes Partizánskeho. Baťovany boli 9. 2. 1949 za zásluhy v SNP premenované na Partizánske.

Odboj proti rozširujúcemu sa nacizmu a fašizmu už v roku 1943 organizovali na čele s A. Grznárom aj V. Ivanka, L. Kučera a L. Rosák a za armádu najmä kpt. A. Weinhold, veliteľ posádky v Zemianskych Kostolnoch. Partizánsky oddiel Pavel (súčasť Nitrianskej partizánskej brigády) tu zorganizoval Čech Jozef Trojan, ktorý sa nevedel zmieriť s okupáciou Čiech a Moravy. Ako správca Baťovho veľkostatku v Šimonovanoch mal na podporu odboja podmienky.

Trojan bol v roku 1949 obvinený z vlastizrady. O štyri roky ho Štátny súd v Prahe odsúdil na trest smrti. Dňa 29. decembra 1953 bol popravený.

Doteraz nebol úplne rehabilitovaný.

V Partizánskom sme položili veniec pri súsoší partizánov. V múzeu nás prijal historik Vladimír Marko. Oboznámil nás s minulosťou Baťovian a Partizánskeho, vrátane výrobkov bývalých Baťových závodov. Druhá časť bola zameraná na odboj a s tou nás oboznámil pracovník MsÚ L. Krbušák.

Na záver sme si ešte v Brodzanoch prezreli kaštieľ z roku 1377 a jeho park so vzácnymi drevinami, a zázjad sme ukončili v príjemnom prostredí salaša Kostrín.

Oskar BIELIK, člen predsedníctva ObVI v Prievidzi (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

## Návrat veterána RAF

Po vyše 98 rokoch sa bývalý príslušník československej zahraničnej armády vo Francúzsku a československých leteckých jednotiek vo Veľkej Británii rotmajster v.v. Pavel Chlapík vrátil do rodnej zeme. V obci Melčice-Lieskové v Trenčianskom okrese sa 3. júla uskutočnila pietna spomienka a uloženie jeho popola do rodinného hrobu.

Jeho syn Ondrej – Edward – povedal: „Uložením do rodnej zeme plníme otcove posledné želanie.“ A starostovi obce Melčice – Lieskové venoval otcove vojenské medaily.

Pavel Chlapík odišiel vo februári 1940 cez Balkán a Sýriu do Francúzska, kde sa stal príslušníkom čs. armády. Bol zaradený do leteckej skupiny a po kapitulácii Francúz-

ska prešiel do Veľkej Británie, kde sa stal príslušníkom RAF. Najskôr pôsobil v 312. čs. stíhacej leteckej peruti, neskôr v ďalších leteckých jednotkách. Bol elektromechanikom a staral sa o leteckú techniku.

Po vojne zostal žiť vo Veľkej Británii, kde sa medzitým oženil. Založil a prevádzkoval úspešnú elektrotechnickú firmu.

Jozef ŽIAK

## S trochou rozpakov

21. júna 2014 bola v maďarskom Putnoku, brány do bývalej Gemerskej župy, otvorená výstava plastík a obrazov akademického sochára a maliara Štefana Pelikána z Lietavskej Lúčky. V kruhu „slovenských vlastencov“ to vyvolalo pohoršenie. Niektorí, dokonca aj funkcionári SZPB, to komentovali najhrubším zrnom: „Predstavte si, ten starý \*\*\* ide vystavovať do Maďarska! Asi sa zbláznil!“

Pravda je taká, že takýto postoj môže zaujať len človek nezasvätený do umenia a vnútorného presvedčenia majstra Štefana Pelikána. Nevie, že otec majstra Pelikána bol spolubojovníkom francúzskych partizánov pri Strečne..., nevie tiež, že francúzski partizáni, na čele s Georgesom de Lannurienom, boli predtým väznení

v zajateckom tábore pri Balatone. Samozrejme, že takýto kritik nevie ani o jeho pamätnej tabuli pre poručíka de la Roncière, ktorá od roku 2004 zdobí železničnú tabuľu v Galante, či o buste R. J. Malinovského a pamätnom reliéfe, ktoré venoval občanom Tornale.

Jozef PUPALA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)



# Život Miloša Uhra sa smrťou neskončil – žije v spomienkach...

## Venované k nedožitým 100. narodeninám

*Ten, kto raz niesol na pleciach za všetkých ľudskú bolesť, nemôže celkom odísť'...*

*V spomienkach podjavorinského ľudu žije a bude žiť lubinský rodák, partizánsky veliteľ oddielu HURBAN – Miloš Uher. Bol vedúcou osobnosťou ozbrojeného boja za slobodu v našom kraji. Príroda ho obdarila fyzickou silou i príťažlivosťou zovňajšku. Mal autoritu a vodcovské sklony, odvahu, prirodzenú inteligenciu, schopnosť rozhodnúť sa a konať v najzložitejších situáciách. A nakoniec – aj teoretickú a praktickú predprípravu poddôstojníka v armáde.*

Miloš UHER (24. 7. 1914–27. 2. 1945) bol prvorodený syn chudobného lubinského kováča. Vyrastal v malom domci pod zvonnicou spolu s dvoma sestrami a tromi bratmi. Už od školských čias bol medzi rovesníkmi uznávaným vodcom. Pritáhoval k sebe kamarátov a bol vždy tam, kde sa niečo dialo. Hrával v divadle, pekne spieval a tancoval... Nejedno dievčenské oko sa s úľubou zahľadelo do jeho tmavých, lesklých a hlbokých očí. Veľa pracoval v otcovej kováčskej vyhni, ale i počas žatvy ako kosec. Pomáhal tak rodičom užiť početnú domácnosť.

I keď vynikal telesnou silou, nebol agresívny. Neznášal, ak niekto ublížil slabšiemu. Raz, na zábave v Lubine, zastal sa odstrkovaného mládenca, ktorému mladí členovia Hlinkovej gardy robili zle. Táto šarvátka mala svoje pokračovanie. Onedlho, keď sa Miloš vracal od svojej milej Aničky zo Bziniec, zastavil ho jeden z členov gardy s pištoľou v ruke a slovami: „Stoj! Legitimuj sa!“ Miloš sa zorientoval a hovorí: „Tak ty chceš vidieť moju legitimáciu? To znamená, že ma nepoznáš? No tak aby si poznal!“ A jediným úderom gardistu omráčil, chytil za nohy a zatočil s ním na štrkovej ceste pod Oholínom. Utrpela nielen parádna uniforma, ale aj hlava.

Na druhý deň bola nedeľa a ľudia išli do kostola. Pri starých lipách pred kostolom stáli skupinky ľudí, niečo čítali a smiali sa. To „bohuznámy lubinský básnik“ žartovne opísal príhodu z predošlého večera a pribil ju na lipy. Pobavení

Lubinania išli na bohoslužby, išiel aj Miloš. Keď pri zvuku zvonov vychádzali z kostola, na Miloša už čakali žandári. Odviezli ho do Nového Mesta nad Váhom a dali do väzenia okresného súdu.

Chýr o Milošom zatknutí sa roznesol po dedine rýchlosťou zvuku. Jedni zapriahali kone, iní nasadli na vozidlo Jána Holca a išli do Nového Mesta nad Váhom. Tam sa veľká skupina Lubinanov nahrnula na žandársku stanicu a dala žandárom ultimátum: „Ak Uhra ihneď nepustíte, v Lubine bude vzbura!“ Či sa žandári zľakli bojovo naladených mládenčov a mužov a či „prehodnotili“ celú udalosť, nevedno, ale Miloša pustili. Keď vystupoval v Lubine z auta, na ulici ho už čakalo plno ľudí a chlapi ho vyhadzovali na rukách. Večer a ešte dlho do noci z hostinca U Lošákov ozýval sa spev.

Keď v r. 1938 zomrel Milošovi otec na zápal pľúc, prevzal starosť o rodinu. No nie na dlho. Prišla mobilizácia a musel odísť spolu s ďalšími do ťaženia proti Poľsku. Neskôr sa pokúsil o útek do zahraničia – spolu s kamarátom Adamom Slávikom. Prvý raz ich chytili na maďarskom území a uväznili v budapeštianskej Citadelle. Pri druhom pokuse sa im nepodarilo prejsť ani cez naše hranice. Po návrate z väzenia začal pracovať v Micherovej továrni v Starej Turej, odkiaľ prešiel do Taušovej fabriky na Myjave. Vo februári 1941 sa oženil s Aničkou Harmadyovou zo Bziniec. V marci 1942 sa im narodila dcérka Zorka. Šťastné dni manželov plynuli v neistej dobe.

Po vypuknutí Povstania revolučného národného výboru v Lubine nadvia-

zal spojenie s novomestskou posádkou, odkiaľ priviezli výstroj pre 400 mužov. Nad Lubinou v Rybníčku sa formoval partizánsky oddiel na čele s Milošom Uhrom. Členovia oddielu absolvovali niekoľkodenný výcvik. Oddiel sa 1. septembra 1944 spojil s oddielom ruského utečenca Medvedeva, ktorý sa stal veliteľom oddielu. Stiahli sa do javorinských hôr. Početnú skupinu bolo však treba zásobiť aj jedlom. Oddiel sa preto rozdelil na 3 menšie skupiny. Jedna bola pri Poriadí, druhá pri Matejovci a tretia odišla do Hrušovských hájov. V skorých ranných hodinách 15. septembra 1944 Nemci obsadili Bzince a Hrušové. Tu sa odohral i prvý partizánsky boj a padla i prvá obeť – Michal Hajtún.

Prvé boje preverili schopnosti veliteľov. Ukázalo sa pritom, že rozdelenie oddielu na skupiny bolo nevhodné. Miloš sa chcel pridať so svojou jednotkou k Reptomu oddielu. Repta ako zaregistrovaný veliteľ na Hlavnom štábe partizánskych oddielov nariadil Uhrovi, aby sústredil roztrúsené skupinky a vytvoril z nich samostatný oddiel. A tak Miloš Uher vytvoril skutočne bojaskopný oddiel HURBAN a stal sa jeho veliteľom, pretože mal nielen vodcovské sklony, ale aj autoritu, schopnosť rozhodnúť sa a konať v najzložitejších situáciách. Zaviedol evidenciu príslušníkov oddielu, táborový poriadok, určil dozorné a strážne orgány a zároveň riadil intenzívny výcvik nevojakov. Tábor mali v Krivosúdoch pri Poriadí.

6. októbra 1944 prišlo do osady Hlavina 21 členov sovietskej paradantnej skupiny. Viedol ju skúsený pplk. Červenej armády Il'ja Danielovič Dibrov (1891–1944). Bolo rozhodnuté vytvoriť zjednotenú partizánsku brigádu – 2. s. partizánsku brigádu J. V. Stalina. Zároveň bol vytvorený štáb brigády. Veliteľom bol Il'ja Danielovič Dibrov, náčelník štábu npor. Jozef Brunovský. Brigáda sa skladala z 12 oddielov.

11. októbra 1944 za účasti veliteľa Dibrova partizáni zložili sláv-



Miloš Uher, veliteľ partizánskeho oddielu Hurban.

nostnú prísahu. A v ten deň M. Uher s veliteľom brigády vypracovali plán prepady nemeckej posádky v Starej Turej. Útok realizoval oddiel Hurban pod velením M. Uhra a skupina pod velením J. Brunovského. Prepad sa začal v noci 12. októbra 1944. Partizáni využili moment prekvapenia. V boji bolo zabitých a zranených niekoľko Nemcov. Padol partizán Samko Marónek, 2 partizáni boli ranení.

V noci z 12. na 13. októbra sa presúva brigáda do hôr, vystupuje na karpatský hrebeň smerom k Javorine s plánom dostať sa na bošácke kopanice. Il'ju D. Dibrova – 53-ročného človeka – podopierali M. Uher a J. Brunovský. Zrazu zaznel výstrel a Dibrov padol. Bol zavraždený a dodnes sa tento zákerný čin neprešetřil.

Miloš Uher so svojím oddielom prežil kruté boje, odolával presile Nemcov v Bošáci, na lubinských kopaniciach na Dúbrave, U Klačkov... Trpel spolu so svojimi bojovými druhmi zimu a hlad v javorinských horách. Boj o život prehral mladý, len 30-ročný, v Cetuni, keď proti jeho oddielu HURBAN nasadili špeciálnu protipartizánsku jednotku Abwehrgruppe 218 s krycím názvom Edelweiss.

A tak v Cetuni necelé dva mesiace pred oslobodením nášho kraja našiel smrť veliteľ Miloš Uher a 17 jeho spolubojovníkov.

Po oslobodení, na svätodušnú nedeľu 20. mája 1945, za veľkej účasti obyvateľstva pochovali Miloša Uhra a jeho 44 spolubojovníkov na vrchu Roh nad Lubinou.

### Z archívu:

Na vojenskom liste Miloša Uhra č. 760 (odvodový ročník 1935) je uvedené, že podľa dekrétu prezidenta Československej republiky Dr. Edvarda Beneša č. 8395 z 8. septembra 1945 bol vyzname-

naný Československým vojnovým krížom 1939 in memoriam. Na jeho základe mu bola 4. apríla 1946 priznaná hodnosť kapitána pechoty in memoriam.

Ďalšie vyznamenania in memoriam: Československá medaila Za chrabrosť 1946 Praha, Oznak Československého partizána 1946 Praha, Rad Bieleho leva za víťazstvo 1948 Praha, Rad Červenej hviezdy 1964 B. Bystrica, Rad M. R. Štefánika IV. triedy 1992 Praha.

### Zo spomienok jeho spolubojovníkov:

**MUDr. Bedřich Placák:** „Byl otvorený, úprimný, dobrosrdečný, ve svém okolí vzbuzoval pocit jistoty, bezpečnosti a důvěry. Podřízení ho měli rádi a bezmezně ho respektovali... Byl rozeným vůdcem...“

**Prof. Rudolf Vrba** spomína: „Můj velitel Miloš Uher bol skutočnou osobnosťou, vodcovským typom. Považoval som ho po celý môj život za veľký vzor...“

Uhrov pobočník **František Bím:** „...bol tvrdý, ale spravodlivý. Získal si autoritu vďaka osobnej odvahe a statočnosti. Nepoznám iný taký prípad, kedy by vysoký nemecký dôstojník poslal list partizánske- mu veliteľovi s prosbou, aby pre nemeckých vojakov, ubytovaných v dedine, dovolil odviezť z hôr drevo. Odpoveď poslal Miloš po lubinskom richtárovi Jurajovi Holcovi: „Zimou trpíme aj my v horách. Javorinu Nemci nikdy nedostanú!“ A ani nedostali!

Na vrchu Roh odpočívajú 45 statočných bojovníkov za našu slobodu. Tam sa chodíme každý rok pokloniť ich pamiatke. Tak tomu bude aj 24. júla tohto roku pri nedožitej storočnici Miloša Uhra. Na hlavnú tumbu každý z nás položí aspoň kamienok, lebo kameň pretrváva, tak ako aj naše spomienky.

Olga HRABOVSKÁ

## Viete, že...?

...nemecký kanón Gustav bol najväčší.

Každý výstrel z neho bol vraj ako malé zemetrastenie. Mal kaliber 800 mm a hlavňu spolu s príslušenstvom vážila až 400 ton. Nehovoriac o dĺžke hlavne, ktorá bola rovných 32 metrov. Počas bitky o Sevastopol' v roku 1942 zničil jedným výstrelom celý sovietsky muničný sklad. Jeho sila bola taká ohromná, že dokázal preniknúť až 30 metrov hrubou skalou.

Napriek tomu, že „Gustav“ bol pýchou nemeckého inžinierstva, použili ho len dvakrát, pretože jeho preprava bola nočnou morou. Napr. na Krym ho presúvali 4 mesiace a 6 týždňov ho skladali, kým ho mohli použiť.

...k júnu 1941 mala Červená armáda približne rovnaký počet tankových a jazdeckých divízií.

Sovietska jazda bola extrémne výkonná. Ak boj začala, tak ho aj úspešne dokončila. Príkladom je obkľúčovanie Berlína, na ktorom sa jazdecko podieľalo. Tam kde pechota cúvla, jazdecko stálo ako stena.

Ďalším príkladom je aj zbor generála Šapkina. Jazdeckto budilo hrôzu v nepriateľskom tyle. Pod Stalingradom s'ali jazdci najmenej dvetisíc rumunských vojakov. Udialo sa to počas ich ústupu, keď v panike utekali stepou.

...sovietska jazda zničila nemeckú tankovú divíziu a nemala takmer žiadnych zbabelcov.

Udialo sa to veľmi prešpekulovane. Jazdci sa priblížili potichu, využili moment prekvapenia a Nemcov zahádzali granátmi. Boli aj extrémne odvážni a smelí. Za celý čas bol za zbabelosť odsúdený len jeden jediný jazdec.

V druhej polovici vojny navyše začali používať aj malé mongolské kone, čím sa stali ešte efektívnejšími. Prečo? Nuž preto, že tento druh koní je nesmierne vytrvalý.

Efektívitu jazdy dokazuje aj najväčšia bitka 2. svetovej vojny – Operácia Bagration. Nemeckú obranu, ktorá sa tiahla od Vilniusu po Minsk, jazdeckto „rozrezalo“ na dve časti a potom vytvorilo predvoj 45 km pred líniou postupujúcich červenoarmejcov. **A. M.**



# Vojnová anabáza Štefana Šteflovíča

V januári pred sedemdesiatimi rokmi sa začala formovať 2. československá paradesantná brigáda v ZSSR, ktorá sa po bojovom nasadení pred Duklianskym priesmykom výrazne zapojila do bojov v SNP. Pri tejto príležitosti ZO SZPB 1 v Trenčíne vydala korešpondenčný lístok s prítlačou na tému výročia a pripravila v trenčianskom posádkovom klube spomienkové podujatie s autogramiádou. Stredobodom podujatia bol Štefan Šteflovíč, jeden z posledných ešte žijúcich pamätníkov vzniku 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády a účastník oslobodzovacích bojov na Dukle ako príslušník 3. čs. samostatnej brigády v ZSSR, ktorej 70. výročie vzniku si pripomínáme 15. júna.

„Vítam medzi nami Štefana Šteflovíča, jedného z posledných ešte žijúcich pamätníkov vzniku 2. čs. paradesantnej brigády v ZSSR a účastníka bojov v karpatsko-duklianskej operácii. Máme zoznam tých, ktorí žili v Trenčíne v šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch. Mnohých som poznal, niektorí ma aj učili, ale postupne sa vytrácali z nášho života. Preto som rád, že sme mohli usporiadať komorné stretnutie ako spomienku na týchto vojnových hrdinov.“ Týmito slovami otvoril Miroslav Ondráš, predseda ZO SZPB 1 v Trenčíne, stretnutie spojené s autogramiádou. Zároveň privítal aj jeho dve dcéry – Lýdiu a Sylviu. K privítaniu sa pripojil aj predseda trenčianskeho Klubu vojenských výsadkárov SR Jozef Krajčír a venoval Štefanovi Šteflovíčovi symbolickú klubovú zástavu útvaru so slovami: „Kto pôsobil v armáde, veľmi dobre vie, že takáto zástava je symbolom vojenskej cti a statočnosti.“

## Vojnové osudy jedného slovenského vojaka

Po privítaní si Štefan Šteflovíč zaspomínal na strastiplnú cestu slovenského vojaka, ktorý sa ocitol na vojnovom bojisku.

„Do základnej vojenskej služby ma povolali 15. apríla 1942. Po trojmesačnom vojenskom výcviku a kurze automechanikov ma ako špecialistu zaradili do automobilového vojska a odveli-

li na ruský front. Tam nás náš nemecký spojenec potreboval ako „potravu pre delá“.“

Ako príslušník elitnej jednotky slovenskej armády – Rýchlej divízie – sa Šteflovíč ocitol v Rostove, odkiaľ ich presunuli na Kaukaz. „Rusi nás však vytlačili a my sme lietadlami unikali na Kerč a Krym. Potom ma poslali do divízijských autodielní v Odesse,“ pokračoval Šteflovíč.

Spomínal aj na povestné odeské katakomby a v nich pôsobiacich partizánov. „Nemci z nich mali panický strach, pretože si nevedeli s nimi poradiť. Netrvalo dlho a stal som sa členom ilegálneho odbojového hnutia v Ode-



se. Mojou úlohou bolo sledovať pohyb nemeckých, slovenských, rumunských a talianskych vojsk, ale aj zaobstarávať ručné zbrane, náboje a granáty. Umožňoval mi



Zľava: Štefan Šteflovíč, veterán Pavol Liška, a stojí predseda ZO SZPB 1 Trenčín Miroslav Ondráš.

kontakt s vodičmi prichádzajúcimi do dielní,“ dodáva Šteflovíč, ktorý sa za ilegálnu činnosť ocitol napokon vo väzení.

Počas oslobodenia Odesy sa mu podarilo z väzenia ujsť a tým sa ukončila jeho ilegálna partizánska činnosť. Ako zahraničný člen partizánskeho oddielu Stalin bol odoslaný najskôr do Moskvy, kde požiadaval o vstup do čs. zahraničného vojska v ZSSR.

## Dobrovoľníkom 1. čs. armádneho zboru v ZSSR

Po rozlúčke s Moskvou aj s ďalšími Slováckmi odchádza do Jefremova, kde sa už formovala 2. samostatná paradesantná brigáda, ktorej sa stal na krátky čas príslušníkom. Od parabrigády ho ako zručného automechanika-špecialistu odvelili v polovici apríla na úpravy motorov dopravných lietadiel Li-2 a neskôr do opravárenských dielní práve vznikajúcej 3. čs. samostatnej brigády. „Naša tvoriaca sa jednotka bola rozložená na viacerých miestach na Ukrajine, neďaleko hraníc s Rumunskom. Bolo to mesto Černovec, obce a osady Kamenec Podolský, Sadagura, Baia Mare, Satu Mare.“

Do brigády prijímali mužov, ktorí nemali skúsenosti s vojen-

ským výcvikom, preto ma ako jedného z mála Slovákov, ktorí prešli viacerými vojenskými výcvikmi, poverili aj úlohou inštruktora. Veliteľstvo 1. čs. armádneho zboru s výcvikom náhlilo, cvičilo sa až dvanásť hodín denne. Nasledovali ostré streľby a tak sa vytvorila brigáda schopná nasadenia do boja.

Nová 3. čs. samostatná brigáda pozostávala zo 4. a 5. pešieho práporu, z 2. práporu automatčikov, 3. delostreleckého pluku, 4. delostreleckého protitankového pluku, 3. protiletadlového oddielu, 2. ženijného práporu a 4. spojovacieho práporu, ďalej z prieskumnej, zdravotníckej, štábovej roty a autoroty,“ upresňuje Šteflovíč a dodáva:

„Dočkali sme sa aj vzácnjej návštevy – 18. augusta 1944 brigáde odovzdali bojovú zástavu Zdeněk Nejedlý a Zdeněk Fierlinger. Akt sa odohral v 5. prápore, na privítanie návštevy som velil čestnej jednotke. V tom čase mala 3. čs. brigáda už 5517 príslušníkov pripravených na boj.“

## Vypuknutie SNP mení stratégiu

Hlavné údery Červenej armády mali pôvodne smerovať popri Karpatoch cez územie Rumun-

ska, Balkánu, Rakúska a Nemecka. Na západ postupujúca Červená armáda zmenila stratégiu boja po vypuknutí SNP. Nemecký „führer“ sa rozhodol, že povstanie utopí v krvi a na jeho potlačenie poslal silné bojové skupiny. To bola odplata aj za „správanie sa“ slovenských vojakov v Taliansku a Rusku, keďže si „pomýlili, proti komu išli bojovať...“ vysvetľuje Šteflovíč.

Sovietske velenie sa však rozhodlo SNP pomôcť. Bojiskom sa stal poľský región v okolí mesta Dukla, kde severovýchod Slovenska bránila nemecká osobitná operačná skupina Heinrici. Bol to ťažký boj v horskom teréne (2. najväčšia horská bitka v histórii vojen – pozn. redakcie), ktorého sa zúčastnili príslušníci 1. čs. armádneho zboru a kde bojovali s veľkou obetavosťou. Aj Štefan Šteflovíč si, ako hovorí, „odniesol čosi na pamiatku“, konkrétne, odniesli si to jeho nohy.

Nemocnicu, už na Slovensku vyliečený zo zranenia, opustil koncom januára 1945. So zníženou kvalifikáciou bol zaradený ako automobilový dôstojník v trofejnej brigáde pre oblasť Slovenska. Koniec vojny ho zastihol v Dobšinej.

Text a foto: Oľga KAJABOVÁ

## Účasť na invázii

Operácie Overlord (otvorenie druhého frontu) dňa 6. júna 1944 sa zúčastnili jednotky z dvanástich spojeneckých národov: Austrália, Belgicko, Británia, Česko-Slovensko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Kanada, Nórsko, Nový Zéland, Poľsko a Spojené štáty. Útok, ktorý podnikli spojenci, sa označuje ako Deň D.

So zaujímavou spomienkou sa zdôveril priamy účastník týchto historických chvíľ, člen Českého zväzu bojovníkov za slobodu plk. Pavel Vranský:

● Letci boli jedinou súčasťou československých zahraničných jednotiek v 2. svetovej vojne, ktorí sa zúčastnili invázii do Normandie. Zapojené boli všetky štyri perute: stíhacia 310., 312. a 313., a bombardovacia 311., v tej dobe zaradená do Coastal Command. Môžem hovoriť iba o 311.

peruti a o mojej osobnej účasti na tejto operácii.

● Štartovali sme popoludní o 13.30 hod. k prvému skutočne bojovému letu. Bolo to 6. júna 1944, keď začala jedna z najslávnejších operácií v dejinách vojen – invázia z južného pobrežia Veľkej Británie do francúzskej Nor-

mandie, ktorá bola už od skorého rána v plnom prúde.

V úžine La Manche boli tisíce lodí a rôznych plavidiel. Nad nimi lietali roje stíhačiek, ako ochrana protiútoky zo vzduchu, a po stranách tohto niekoľko kilometrov širokého prúdu invázijských plavidiel lietali lietadlá Coastal Command (pobrežného letectva RAF), ako ochrana proti ponorkám a útokom vojnových lodí zo strán. Bol to veľkolepý pohľad, na ktorý asi do smrti nezabudnem. Lietali sme klasickú trasu v tzv. škatulkách, t. j. na obdĺžnikových trasách vo výške asi 300 m nad hladinou dosť rozbúreného mora.

Pokiaľ som ako prvý rádio-

telegrafista nebol pri prijímači a vysielateľke, ale mal som službu pri guľometoch, starostlivo som sledoval more, či sa neobjaví nepriateľská ponorka alebo loď, a tiež zamračenú oblohu, odkiaľ hrozilo nebezpečenstvo nepriateľských stíhačov. Let trval takmer 10 hodín. Tomuto lietaniu nad morom Angličania hovorili „sweep“ a ja ich mám zapísané v záznamníku ako A.S. SWEEP, niečo ako protiponorkový prieskumný let.

Hneď pri ďalšom lete, ktorý sa konal na druhý deň, štart o 5 hod. 55 min., sa nám podarilo spozorovať ponorku, no útok musel byť prerušený, lebo ponorka sa potopila, skôr ako sme mohli za-

útočiť. Tlakové potopenie trvalo menej ako minútu a po dvadsiatich až tridsiatich sekundách už nemal útok zmysel.

V tom čase naše štvormotorové liberatory neboli ešte vybavené rádiolokáciou ani raketovými strelami, takže sme mohli útočiť iba hlbinnými bombami s účinkom vyvolať pod hladinou tlakovú vlnu, ktorá ponorku poškodí. Taký útok mal význam iba niekoľko sekúnd po potopení ponorky. Tento druhý operačný let trval vyše desať hodín. V tejto ochrane invázijských plavidiel sme pokračovali v priemere každý tretí deň.

plk. v.v. Pavel VRANSKÝ

Národné oslobodenie č. 12/2014 (výtahy)



# Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 3:** Ing. Milan Píka 92 rokov.
- **Bratislava 15:** Viera Golianová a Vlasta Kozáčková 92, Valéria Dullová 81 rokov.
- **Bratislava 16:** Kornel Zelenák 93 rokov.
- **Bratislava 19:** Ľudovít Nágel 99 rokov.
- **Bratislava 24:** Gabriela Danišová 81 rokov.
- **Bojnice:** Ľudmila Barborková 81, Anna Hudecová 70 a Mgr. Anna Draxlerová 65 rokov.
- **Belá – Dulice:** Jozef Kováčik 89 rokov.
- **Brezno 1:** Zuzana Holeková 95 rokov.
- **Brusno:** Ľubomír Mojžiš 55 rokov.
- **Banská Bystrica – Uhlisko:** Ján Steinsdofér 93, Mgr. Gizela Bahýlová 82 a JUDr. Martin Kubík 50 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Emília Murančanová 60 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP/A:** Jolana Rybárová 80 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Ing. Eva Ivaničová 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Rudlová:** PhDr. Roman Hradecký 55 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda:** Anastázia Jánošíková 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda/B:** Miroslava Kvačkajová 40 rokov.
- **Cinobaňa:** Gabriel Kaňák 70 rokov.
- **Čierny Balog:** Anna Štulrajterová 88, Terézia Gulyášová a Mária Klimentová 87, Ján Kvietok 65 rokov.
- **Čierna n/Tisou:** Anna Eržinová 83 rokov.
- **Dolná Krupá:** Veronika Malíčková 80 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Ing. Michal Cvopepa 81 rokov.
- **Dunajská Streda:** Eva Benedeková 85 rokov.
- **Ďanová:** Vladimír Šmál 83 rokov.
- **Gemerská Poloma:** Bartolomej Spišiak a Štefan Šmelko 87, Emília Miškovičová 70 rokov.
- **Giraltovce:** Zuzana Paľová 89 a Anna Partilová 83 rokov.
- **Hrachovo:** Svetlana Cirbusová 50 rokov.
- **Hniezdne:** Anna Abrahamovská 85 a Gabriela Rurová 45 rokov.
- **Hostie:** Anna Fáziková 60 rokov.
- **Humenné 1:** Jolana Petříková 70 rokov.
- **Kolačno:** Branislav Pepich 50 rokov.
- **Košice – Staré Mesto:** Jozef Halaj 89 rokov.
- **Krajné:** Zuzana Sedláková a Štefan Bumbál 80 rokov.
- **Kláštorec/Znievom:** Ján Balážia 87 a Pavel Štrba 65 rokov.
- **Kružlová:** Zuzana Sejková 65 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Štefan Fendek 91 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Oľga Váleková 80 rokov.
- **Levice:** Ľubomír Ličko 70 rokov.
- **Lučenec 2:** Rozália Čipková 86 a Gabriel Kollár 60 rokov.
- **Ľubietová:** Eva Jahodová 80, Darina Fellnerová 75 a Dana Lampérová 45 rokov.

- **Myjava:** Ing. Vladislav Pikart 86 a Emília Pikartová 83 rokov.
- **Martin – Stred:** Vladimír Hetteš 84, Mária Sarnovská 83 a RNDr. Peter Repka 30 rokov.
- **Martin – Východ:** Pavel Brna 97, Jozef Bujba 92, Želmíra Hamráková a Stanislav Veselý 87, Helena Kubenková 83 a Anna Kozáková 70 rokov.
- **Martin – Sever:** Pavel Matejovič 95, Miloš Ruppeld 86, Elena Majerová 82 a Magdaléna Čuneková 81 rokov.
- **Martin – Priekopa:** Helena Balková 86 rokov.
- **Mestisko:** Jozef Saksa 70 rokov.
- **Muráň:** Helena Rusníková a Magdaléna Kováčová 70 rokov.
- **Nová Baňa:** Štefan Spurná 91 a Jozef Miškela 87 rokov.
- **Nížny Žipov:** Viera Macková 55 rokov.
- **Očová:** Samuel Gašpar 88 rokov.
- **Pezinok:** Mgr. Oliver Solga 60 rokov.
- **Pliešovce:** Imrich Gonda 70 a Anna Dudášová 65 rokov.
- **Parchovany:** Ing. Ján Hvozdič 65 rokov.
- **Príbovce:** Marta Bročková 83 a Emília Kováčová 80 rokov.
- **Pohronský Bukovec:** Milan Sanitra 35 rokov.
- **Poniky:** Ján Kucej 40 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Július Söc 90 a Jozef Václavik 65 rokov.
- **Ružomberok:** Sidónia Vicenová 99, Emília Nováková 92, Anna Reko-

- vá 89, Emília Slobodová 88 a Agneša Sálusová 87 rokov.
- **Sliac:** Anna Štrbová 82 rokov.
- **Stará Turá:** Emília Valenčíková 84 rokov.
- **Sklabiňa:** Mgr. Anna Macháčková 55 rokov.
- **Snina – mesto:** Mária Kurtáková 85 rokov.
- **Senica:** Mária Makovníková 84 rokov.
- **Svidník:** Anna Bačová 92, Helena Barnová a Peter Roman 88, Ján Červeňák 84, Peter Sičák 83, Peter Baka 81, Mária Barnová 80 a Ján Gundza 70 rokov.
- **Stropkov:** Helena Čumová a Anna Maruščáková 84, Jozef Kimák 70 rokov.
- **Stará Kremnička:** Júlia Michelová 86, Anna Slašťanová a Ladislav Kašiar 70, Mária Melichárová 65 a Daniela Sekerešová 50 rokov.
- **Slovenská Lúпча:** Jozef Sedliak 80, Božena Dobišová 75, Mgr. Alžbeta Galúsová a Štefan Kiš 70 rokov.
- **Sečovce 1:** Martin Urgvarký 30 rokov.
- **Sečovce 2:** Ján Korčinský 101 a Júlia Rudzčíková 86 rokov.
- **Slovenské Nové Mesto:** Magdaléna Vaššová 84 rokov.
- **Skalité:** Michal Jargáš 70 rokov.
- **Strelníky:** Ján Šuhajda 65 rokov.
- **Turany:** Paulína Brxová 92, Zuzana Haľamová, Anna Ujčeková a Dobroslav Fúčela 89, Vladimír Šidlo 84, Jo-

- zef Janota 80, Miroslav Blahušák 55 a Marek Vajda 35 rokov.
- **Trebišov 1:** Mária Gradošová 92, Miroslav Soták 65 a Magdaléna Bučková 60 rokov.
- **Trebišov 3:** Mária Nemcová 50 rokov.
- **Trnava 2:** Margita Dubrovayová 88 a Vincent Slamka 75 rokov.
- **Tisovec:** Jozef Pavlikovský 88 a Margita Perenchajová 86 rokov.
- **Trenčín 1:** Eva Majtášová 81, Ing. Emil Polakovič 70 a Marta Helešová 60 rokov.
- **Trenčín 2:** Jozef Adamec 92 rokov.
- **Trnava 1:** Anna Štajgerová 65 rokov.
- **Topoľčany 1:** Božena Minarčíková 91 a Viktor Bielich 87 rokov.
- **Utekáč:** Elena Škorňová 85 rokov.
- **Ulič:** Zuzana Sičáková 81 rokov.
- **Vígľaš:** Anna Krajniaková 80 rokov.
- **Veľké Kapušany:** Juraj Nemeš 70 rokov.
- **Zemplínske Hradište:** Mária Dilaďová 88 a Júlia Bíla 85 rokov.
- **Závadka n/Hronom:** Mária Liptáková 96 a Ing. Milan Capko 65 rokov.
- **Zvolen – Zlatý Potok:** Viera Virgulová 65 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Alojz Rajčan 81 a Magdaléna Hrbáňová 65 rokov.
- **Obľv Žilina:** Ladislav Janecký 93, Klotilda Melišková 88 a Vladimír Mlynárik 82 rokov.

*Jubilantom srdečne blahoželáme!*

## Za Karolom Fraňom

**V nedeľu 6. júla 2014 sa členovia nitrianskej oblastnej organizácie a obyvatelia Nitry navždy rozlúčili s plukovníkom v.v. Ing. Karolom Fraňom, členom ZO SZPB Nitra-Horné mesto, ktorý po dlhej chorobe zomrel 3. júla 2014 vo veku 97 rokov.**

Ing. Karol Fraňo po absolvovaní vojenskej akadémie bol na konci leta 1941 vyslaný na východný front k 101. pešiemu pluku Zaisťovacej divízie. Ako protifašisticky zmýšľajúci dôstojník na Ukrajine a neskôr v Bielorusku nadviazal spoluprácu s partizánskymi oddielmi gen. Saburova a gen. Kovpaka. Po prechode skupiny kpt. J. Nálepku k partizánom bol vyšetrovaný a na nátlak nemeckého velenia bol odoslaný na Slovensko. Od jesene 1943 na príkaz pplk. Goliana pôsobil v Trnave, kde so skupinou vojakov a dôstojníkov pripravoval zapojenie trnavskej posádky do Povstania. Zároveň podľa pokynov ilegálneho Vojenského ústredia SNR organizoval presun vojenského materiálu do skladov na strednom Slovensku.

**Ako povstalecký veliteľ Trnavy večer 29. 8. 1944 vyhlásil v Trnave mobilizáciu a nariadil organizovať obranu Trnavy pred nemeckými okupačnými vojskami.**

Na druhý deň osobne odmietol splniť telefonický rozkaz prezidenta Tisa a vzhľadom na to, že okolité posádky sa do povstania nepojili, vtedy ešte len nadporučík Karol Fraňo nariadil a organizoval presun trnavskej posádky na povstalecké územie. Aktívne



sa potom zúčastnil bojov jednotiek DUNAJ a HRON v údolí Hornej Nitry a stredného Hrona.

Koncom októbra (pred ústupom povstalcov do hôr) dostal rozkaz presunúť sa do Brezovej pod Bradlom. V Mojmírovciach, kde sa krátko zotavoval zo zranenia, ho na základe udania zadržali žandári a členovia Pohotovostného oddielu HG a eskortovali do Bratislavy. Tu bol podrobený ostrým výsluchom agentmi Ústredia štátnej bezpečnosti.

Počas leteckého poplachu, keď ho viedli k ďalšiemu výsluchu, sa mu podarilo utiecť. Po mesiaci strastiplnej cesty sa opäť dostal do Mojmíroviec, no po zrade musel znovu utekať pred zatknutím.

Podarilo sa mu dostať cez frontovú líniu a stal sa rozviedčikom 2. ukrajinského frontu. Po oslobodení Trnavy sa stal jej československým vojenským veliteľom.

Za svoju protifašistickú a bojovú činnosť bol prezidentom ČSR a SNR vyznamenaný Čs. vojnovým krížom 1939 (3x), Radom SNP 1. st., medailou Za zásluhy 1., 2. a 3. st., medailou Za statočnosť, medailou Za chabrosť pred nepriateľom a ďalšími.

Po ukončení vojny slúžil do r. 1948 v čs. armáde na rôznych pozíciách. Zo zdravotných dôvodov a aby sa vyhol represáliám, ukončil svoje pôsobenie v armáde a zamestnal sa ako hlavný mechanik a inžinier v Azbestocementových závodoch v Nitre. Neskôr úspešne zvládol úlohu výstavby Vápenky Žirany, kde bol 10 rokov riaditeľom. Za dosiahnuté úspechy mu prezident ČSSR udelil vyznamenanie Za zásluhy o výstavbu a celý rad rezortných ocenení. V r. 1970 – 1982 bol podnikovým riaditeľom ACZ n. p. Nitra.

Po odchode do dôchodku aktívne sa zapojil do činnosti našej základnej organizácie SZPB, najmä na úseku práce s mládežou. V tomto úspešne pôsobil až do veku 90 rokov, kedy ho choroba pripútala na lôžko. Ale aj tak sa stále zaujímal o dianie v organizácii a vo Zväze, ktorého členom bol od jeho založenia.

*Čeť jeho pamiatke.*

**Jozef HAVEL, člen predsedníctva ÚR a predseda Obľv SZPB v Nitre**

**Začiatkom júla sme dostali netradičnú prosbu o pomoc. Napísala nám jedna pani, ktorá sa však podpísala len krstným menom „Mária“. Pečiatka odosielačkej pošty je z Prešova.**

– Moja starká v čase detstva našla neďaleko domu fotku mladého vojaka, keď sa vojsko cez jej rodné mestečko (Hanušovce nad Topľou, jeseň 1944) presúvalo. Doniesla ju domov a jej otec fotku starostlivo schoval. Keď starká po otcovi triedila fotky, tak ju našla. Celý život ju nosila v peňaženke a dúfala, že ju bude môcť odovzdať niekomu z rodiny, alebo tomu, kto mladého vojaka poznal. Údajne sa volal Ján Šuri.

Starká si želala, ak by sa aj fotka už nedala nikomu z rodiny vrátiť, aby sa na tohto vojaka aspoň nezabudlo.



## Navždy sme sa rozlúčili

- **Belá – Dulice** s 87-ročným Pavlom Kubizňom.
- **Banská Bystrica – Fončorda** s 88-ročným Jánom Holíčom a 70-ročnou Alicou Chladnou.
- **Križ** s 88-ročnou Annou Tejovou.
- **Rajec** so 76-ročnou Evou Fraštiovou.
- **Ružomberok** s 90-ročným Jánom Šicom a 83-ročnou Magdalénou Bellovou.
- **Slovenská Lúпча** so 77-ročným Slavomírom Palúchom.

- **Sučany** s 89-ročným Jánom Jamriškom a 86-ročnou Annou Frolovou.
- **Špania Dolina** s 90-ročnou Máriou Gurskou, 86-ročným Stanislavom Kľučiarovským a 80-ročným Karolom Šikulom.
- **Trenčín 1** s 94-ročným Vincentom Chvalným.
- **Vysoká n/Kysucou** so 78-ročnou Emíliou Chovancovou.

*Čeť ich nehyňúcej pamiatke!*



# Ohliadnutie sa za **Prechodom SNP** **Nízkymi Tatrami (6.–12. 7. 2014)**

Čím bol výnimočný už 50. Prechod SNP Nízkymi Tatrami z Telgártu do Španej Doliny? Pýtame sa hlavného organizátora Viliama Longauera.

Netreba čakať nič bombastické, sú to také drobné osobitosti. Napríklad účasť. V priemere každý rok rátame s približne 150 turistami, toho roku ich bolo len registrovaných 181. (Najúspešnejší bol 20. ročník s účasťou 324 turistov.) Mali sme aj nejaké zranenia – zlomená ruka, poškodené oko, povolený členok, zažívacie ťažkosti.

Mimoriadne potešiteľnou osobitosťou bola obrovská účasť mladých ľudí; bola ich asi štvrtina.

Najstarší účastník mal 77 rokov. Úplne nových účastníkov sme mali asi 23 percent. Ostatní už kedysi na prechode boli, avšak každoročných stálic bolo dobrých 40 percent.

Účasť by možno bola aj vyššia, ale počasie nám neprialo. Zo siedmich dní nám 4 dni pršalo.

Peknou zvláštnosťou tohto prechodu sú kamzíky (v okolí Poľany, za Derešmi a v oblasti Krížskeho sedla). Ich čriedy sa stále rozširujú, rátam, že ich je už okolo 200. Pritom sú také krotké, osobitne malé kozliatka, že prídu a ak im niečo ponúknete, i z ruky si to zoberú. Staršie si držia odstup aspoň 4 metre.

Okrem kamzíkov sme videli svište, tie nám priam pózovali, a vraj niektorí videli aj raritu – dvoch vlkov, ako vychádzali z horehronskej strany. No a ktosi povedal, že sa mu zazdalo, že videl i medveďa.

**Máte nejaký sen, túžbu na obohatenie budúcich ročníkov?**

Niekedy v úplných začiatkoch sme podávali návrh, aby v sedlách po trase, tam kde je aj voda, boli vybudované útulne. Zatiaľ boli realizované len dve, v sedle Andrejcová a Pod Ďurkovou. Ideálne by bolo, ak by sme nejakú útulňu mali na každú noc.

Zaznamenal: -vmi-

# Básne a piesne o SNP

S dielom tohto názvu sa predstavuje Jozef Naštický z Nových Zámok, ktorý v úvode publikácie uvádza, že v jeho tvorbe ide o jubilejné dielo, a dúfa že jeho príbehy zo života si zaslúžia pozornosť.

V predslove knihy Básne a piesne o SNP sa vyjadruje predseda oblastného výboru SZPB Jozef Marunič. Píše, že „tento novozámocký básnik, nedoslýchavý poet – Števon, je plodným autorom, vnímavým človekom, pútavým rozprávačom, a takou je aj jeho tvorba. Zbierka, ktorá sa vám dostáva do rúk, je v poradí jeho dvadsiata prvá.“

Štefan Naštický sa „vo svojich zbierkach venuje uceleným spoločenským témam,“ pokračuje J. Marunič a zvyrazňuje, že „som rád, že jeho najnovšie dielo je venované Slovenskému národnému povstaniu, ktoré tvorilo históriu slovenského národa a vychádza v predvečer jeho 70. výročia.“ No a v mene SZPB autorovi ďakuje za jeho aktivity a úprimne mu želá veľa zdravia a elánu v jeho ďalšej tvorbe. „Je mi ct'ou, že som mohol pána Štefana Naštického a jeho tvorbu osobne poznať,“ povedal na záver Jozef Marunič.

## Stratení Novozámčania

Výstava s názvom Stratení Novozámčania hovorí o živote židovskej komunity v Nových Zámokoch od počiatku až po najsmutnejšie chvíle z obdobia deportácií do koncentračných táborov.

Jej súčasťou je aj premietanie dokumentárneho filmu „Holokaust: nikdy viac“, ktorý nakrútila miestna televízia. Film je výpo-

vedou o osudoch nevinných obetí, násilne odvlečených do nacistických vyhladzovacích táborov.

Kto boli títo ľudia? Ako žili, aké bolo ich miesto v spoločnosti a v každodennom živote mesta? Odpovede na tieto otázky dostanú návštevníci Múzea Jána Thaina v Nových Zámokoch ešte do konca júla 2014.

## Pozvánka

### Kvapka krvi na počesť SNP

Miestny spolok SČK – KLUB DARCOV KRVI v Čiernom Potoku, Obecné zastupiteľstvo, Základná organizácia SZPB v Čiernom Potoku v spolupráci s Národnou transfúznou službou SR, pracovisko B. Bystrica, Vás pozývajú na bezplatný odber krvi, ktorý sa uskutoční v KD v Čiernom Potoku, okr. Rimavská Sobota, v čase od 08.00 hod. do 11.30 hod. dňa:

**14. augusta 2014**

(ŠTVRTOK)

**Darovať krv môže každý, kto:**

- dovŕšil 18 rokov fyzický vek a neprekročil vek 60 rokov, (staršie osoby môžu darovať krv po súhlase osobného lekára)
- neprekonal doteraz žiadnu infekčnú chorobu,
- nepôsobil v posledných rokoch v tropických krajinách,
- v dobe epidémie šialených kráv nepôsobil vo Veľkej Británii.

**Darovať krv nemôžu tí, ktorí:**

- podstúpili v minulosti liečbu poruchy zrážania krvi,
- v poslednom polroku podstúpili operáciu, piercing, obdržali transfúziu krvi, aplikovali si náušnice, podstúpili akupunktúru, tetovanie...
- za posledný rok boli liečení na niektorú z pohlavných chorôb,
- krv darovali pred kratšou dobou ako 3 mesiace (muži), alebo 4 mesiace (ženy),
- užívali v poslednom období omamné látky,
- boli posledný týždeň ošetrovaní zubným lekárom,
- užívali posledný mesiac lieky (antibiotiká),
- majú menej ako 50 kg a ženy počas menštruácie.

Každý darca krvi pri registrácii predloží platný občiansky preukaz, platný preukaz zdravotnej poisťovne, preukaz darcu krvi (okrem prvodarcov).

Darca krvi 14 hodín pred odberom krvi nesmie požívať omamné látky (vrátane alkoholu), konzumovať masťné jedlo, mliečne výrobky, čokoládu, orechy,... Pred odberom krvi sa odporúča vypiť aspoň ½ litra tekutín (čaj, multivitamín, minerálka, číra voda...) konzumovať chlieb s džemom, netukové pečivo, kompóty...

Každý darca po odbere krvi dostane gastrolistok na občerstvenie v hodnote 2 eura.

**Vítaní sú prvodarci!**

Súčasne v tento deň sa uskutoční športový deň (III. ročník) MEMORIÁL BRIGÁDNEHO GENERÁLA IMRICH GIBALU. (Súťažiť sa bude v strelbe zo vzduchovky, v hode granátom na cieľ, do diaľky...)

Do súťaže sa môže zapojiť každý podľa vekovej kategórie.

Blížšie informácie na tel. čísle: 0915 646828, resp. 047/5683253.

KLUB DARCOV KRVI SČK, ČIERNY POTOK

Poznámka:

Darca môže tento rok darovať krv aj v mieste svojho bydliska a odber oznámiť do redakcie Bojovník alebo priamo organizátorovi na jeho e-mailovú adresu:

jozef.pupala@zoznam.sk

## Nové knihy k SNP

Pri príležitosti SNP vyšli pod Tatrami dve nové knihy a ďalšia je pred dokončením. Brožúra s názvom Malý Slavkov 1939 – 1945 opisuje vojnové udalosti v tejto podtatranskej obci a osudy priamych účastníkov odboja.

Začiatkom júla vyšla publikácia Protifašistický odboj v okrese Poprad a Kežmarok. Zachytáva prípravu a priebeh SNP pod Vysokými Tatrami, hlavných organizátorov povstania, povstaleckých a partizánskych veliteľov a mnohé ďalšie udalosti a zaujímavosti, ktoré sa udiali na jeseň 1944 v podtatranskom regióne. Publi-

kácia je obohatená aj zaujímavými fotografiami. Autorom oboch kníh je Marcel Maniak.

Tesne pred dokončením je publikácia pod názvom Nedoleteli... Bude sa zaoberať haváriami sovietskych transportných lietadiel v oblasti Vysokých Tatier počas sovietskeho vzdušného mosta na pomoc SNP. Jej hlavnou témou

však bude havária lietadla Li-2 na zadnom Gerlachu vo Vysokých Tatrách. Opísané v nej budú okolnosti havárie, údaje o posádke a obetiach a ďalšie podrobnosti. Čitateľ sa tiež dozvie nové informácie o havárii lietadla pri Hranovnici a osudy členov posádky, ktorí prežili haváriu lietadla v Levočskom pohorí.

Publikácia je výsledkom spoločnej práce Stanislava Bursu a Marcela Maniaka. V prípade záujmu si knihy môžete objednať na e-mailovej adrese:

maniak.marcel@gmail.com

## Mobilizácia priaznivcov športovej strelby, biatlonu a gulášu

# „DO ZBRANE A DO GULÁŠU“,

alebo ináč,

## Majstrovstvá Slovenska 2014 STRIEĽA CELÁ RODINA

### XV. ročník „Rozdávania zbraní NIE VOJNE – ÁNO ŠPORTU“

a III. ročník

## TURČIANSKO-SUČIANSKY POVSTALECKÝ GULÁŠ

Dátum konania: 30. augusta 2014, sobota,  
od 9.00 do 17.00 hod.

Miesto konania: v Sučanoch

Informácie na [www.shooting.sk](http://www.shooting.sk), [www.matica.sk](http://www.matica.sk), [www.infoturiec.sk](http://www.infoturiec.sk)



# Strašidelná predpoveď astrológa

**Hospodárska kríza sa predíži do roku 2020 a jej výsledkom bude zmenená politická mapa sveta a aj geopolitické pomery síl. USA čakajú ťažké časy, Ukrajina a EÚ prestanú existovať.**

Tak znie predpoveď známeho ruského astrológa Pavla Globu, ktorý už dávno poznamenal, že prezidenta USA čaká nezávideniahodný osud, čo mu predpovedal ešte stredoveký astrológ. „Už v roku 1999 som tvrdil, že svet čaká nevidaná kríza, ktorá sa začne s príchodom 44. prezidenta USA,“ zdôraznil Globa. Náznaky na to vraj existujú aj v prácach ruského astrológa Vasilija Nemčina zo 16. storočia, ktorý poukazyval na otrasy, čo prídu spoza oceána, keď v zaoceánskej krajine nastúpi 44. vládca. Nemčin ho nazval „čiernym človekom“.

„V roku 1999 som si myslel, že pojem „čierny človek“ sa má vnímať v prenesenom zmysle slova, no ukázalo sa, že slovo „čierny“ má priamy význam. Pomýlili sme sa len o niekoľko mesiacov, pretože kríza sa začala už pred príchodom Obamu, čo je však prípustná odchýlka,“ povedal astrológ a pokračoval: Ak máme situáciu hodnotiť komplexne, tak „USA nemajú, ako popredná svetová mocnosť veľkú budúcnosť“. A že ešte smutnejšia čaká Európsku úniu. „V priestore spoločnej EÚ sa objaví niekoľko zväzkov. Škandinávské a pobaltské štáty vytvoria Severný zväz, ktorý sa stane pokračovateľom Hanzy. Francúzsko, Taliansko a Španielsko sa spoja do Ju-

hoeurópskeho zväzu atď. EÚ sa možno ako únia aj zachová, avšak iba na papieri.“

Podľa astrológovej predpovede rozpadnú sa aj iné vojen-



ské a politické zväzy. „Konca krízy sa nedožije ani NATO, ktoré v krátkom čase trochu zmocnie, ale potom prestane existovať,“ vyhlásil Globa.

Pavel Globa predpovedal aj rozpad Ukrajiny na tri časti, pričom dve z nich vraj vstúpia do Ruskej federácie. „K roku 2014 budú na Ukrajine existovať fakticky dve na sebe nezávislé administrácie, pri formálnom zachovaní územ-

nej celistvosti. Bude to niečo podobné ako súčasné Moldavsko.

Východoukrajinská federácia sa nebude podriaďovať Kyjevu a de facto sa stane súčasťou ruského impéria. Krym sa stane ukrajinským Čečenkom,“ predpovedal ešte minulý rok, čo sa však nenaplnilo.

Rok 2014 sa podľa Globu stane rokom kedy sa ľudstvo tesne priblíži k začiatku 3. sv. vojny. „Rok 2014 je nebezpečný tým, že Urán sa nachádza v Baranovi, čo je veľmi bojovná kombinácia. Obávam sa začiatku permanentnej vojny na Východe. Nedaj Boh, aby to bolo spojené s Iránom, v takom prípade pri akejkoľvek zhode okolností nás bude čakať ozajstný výbuch absolútne nekontrolovateľného a totálneho teroru.“

## ZRNKÁ HUMORU

### Nie je brat ako brat!

*Boli dvaja bratia, jeden bol partizán, druhý esesák. Skončila sa vojna a obaja nastúpili za sústružníkov do ČKD.*

*Prešlo desať rokov, brat partizán stojí pri svojom sústruhu, brat od SS je už majstrom.*

*O ďalších desať rokov brat partizán stále stojí pri svojom sústruhu, jeho brat esesák je už vedúcim prevádzky.*

*O ďalších desať rokov brat partizán zase stojí pri svojom sústruhu, brat esesák je už však riaditeľom ČKD.*

*Prebiehajú oslavy 40. výročia SNP a obaja bratia sa ich zúčastňujú. Brat partizán je doteraz stále pri svojom sústruhu, ale brat esesák, je už ministrom priemyslu. Pri poháriku sa brat partizán opýta:*

*Ako je možné, že ja so svojou minulosťou som stále len pri sústruhu a ty s tou tvojou esesáckou si už ministrom?*

*Brat esesák odpovie: Celé tajomstvo je v našich kádrových materiáloch. Ty máš v nich brata esesáka a ja partizána.*

**Robert Lembke povedal: Najprv miňame zdravie, aby sme získali peniaze, potom peniaze, ... (dokončenie v tajničke)**

pomôcky: ATALA, EEM, OONA, ESERA, ATY	EČV Malaciek	značka kozmetiky	chorobná dutina v tkanive organizmu	ospanlivo	bitka	domáce meno Izabely	pismeno gréckej abecedy	ušetri	pobavia	priradovacia spojka	anglický šľachtic
medveď					minim, po česky odpad pri výrobe cukru				znova	robit	
1. časť tajničky											
	malá Vanesa	smerovala potrepal							postupne zober	uberá	
postavila sa						Chaplinova manželka				peňažné základy	iný názov etánu
Chateaubriandova novela					4. časť tajničky treskol						
EČV Nitra			špicato voňavá lúčna rastlina					pisomná správa Irán, po anglicky			
rieka v Holandsku				obyvatelia Arábie					rieka v Rusku	značka astátu	
2. časť tajničky					rieka v Španielsku					49 rímskymi číslicami značka einsteinia	
domáce meno Kataríny					3. časť tajničky						
mohamedánsky boh					jednomocný radikál				potomok		

**Správne vylúštenie tajničky z č. 13 znie: Pochvala znamená dvere k priateľstvu. Knihu posielame Helene Petrovej do Brezna.**

**Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.**

# HISTORICKÝ KALENDÁR

**25. júl 1935** – V Moskve sa konal zjazd Komunistickej internacionály, ktorý analyzoval podstatu fašizmu a príčiny jeho víťazstva v Nemecku; rozpracoval taktiku jednotného ľudového frontu spájajúceho všetky demokratické sily proti fašizmu.

Analyzoval fašizmus ako jav, ktorý sprevádza všeobecnú krízu kapitalizmu. Zjazd poukázal na nebezpečenstvo, ktoré tento jav so sebou nesie, a aj na formy, ktorými by sa dalo proti fašizmu úspešne bojovať.

**V noci z 25. na 26. júla 1944** – V priestore Liptovskej Osady pri Ružomberku bola vysadená prvá partizánska organizátorská skupina, ktorej velil npor. Peter Aleksejevič Veličko. Skupina mala 11 členov, z toho dvaja boli Slováci. Stala sa základom 1. čs. partizánskej brigády M. R. Štefánika.

**27. júl 1929** – V Ženeve sa zrodila Konvencia o vojnových zajatcoch, ktorá je pokračovaním Haagskej konvencie zákonov a obyčajov vedenia pozemnej vojny z 18. októbra 1907. Ženevskú konvenciu podpísalo 47 štátov.

Mýtom je, že ZSSR ju nepodpísal. Sovietsky zväz však 25. augusta 1931 podpísal dohodu o zlepšení podmienok ranených a chorých v bojujúcich armádach. (Treba si všimnúť, že Ženeva nehovorí nič o „zajatcoch“. Pridaním do názvu slova zajatec – vzniká falzifikácia dokumentu.)

**27. júl 1942** – Nemecký ríšsky šéf SS Heinrich Himmler vydal súhlas s vraždou všetkých Poliakov trpiacich tuberkulózou.

**28. júl 1940** – Salzburgské rokovania spôsobili, že sa na Slovensku postupne začala presadzovať ideológia národného socializmu. Hitler pozval prezidenta Tisa, Tuku a Macha do Salzburgu. Ďurčanský nebol pozvaný, cestoval na vlastnú žiadosť, avšak na rokovaniach sa nesmel zúčastniť. Tisovi nanútili zmenu na postoch ministra zahraničia a vnútra, čo bez výhrad prijal. Na tieto miesta boli dosadení horliví prívrženci národného socializmu podľa nemeckého vzoru – Vojtech Tuka (ministerstvo zahraničia) a Alexander Mach (ministerstvo vnútra). Tuka rokovoval s Ribbentropom aj o otázke nemeckých poradcov, ktorí mali pôsobiť na Slovensku a mohli zasahovať do politických, hospodárskych aj administratívnych otázok správy krajiny.

**29. júl 1940** – Ribbentrop sa s novovymenovaným nemeckým veľvyslancom na Slovensku Maxom von Killingerom dohodol o vymenovaní poradcov pre políciu, židovskú otázku, propagandu, hospodárstvo a Hlinkovu gardu.

**29. júl 1944** – Od tohto dňa je veliteľstvo východoslovenskej armády v Prešove so súhlasom Tisa podriadené nemeckému zoskupeniu Heeresgruppe Nord Ukraine (Skupina armád severná Ukrajina), čo prijala a 1. augusta 1944 schválila aj slovenská vláda.

**30. júl 1940** – Na kolégiu vrchného velenia zaznelo úplne prvé ústne rozhodnutie Hitlera o vojne proti ZSSR, vrátane obecného plánu tejto kampane. Koncept Hitlerových slov zapísal F. Halder a v tomto stave sa zachoval dodnes.

**30. júl 1941** – Udiala sa historicky unikátna bitka keď sa proti útoiacemu nemeckému pluku postavilo 500 sovietskych pohraničiarov a ich asi 150 psov a prinútili ho na dočasný ústup.

**31. júl 1941** – Herman Göring poveruje R. Heidricha prípravou konečného riešenia židovskej otázky v oblasti nemeckého vplyvu v Európe. Toto bol zásadný krok k organizovaným vraždám. A až na základe tohto sa uskutočnila konferencia vo Wannsee 20. januára 1942.

**1. august 1940** – Hitler vydáva direktívu č. 17, v ktorej sa hovorí: „Aby bolo možné vytvoriť podmienky na úplnú porážku Anglicka, rozhodnutý som pokračovať v leteckej a námornej vojne proti Anglicku ešte energetickejšie ako doposiaľ. Nemecké letectvo musí všetkými prostriedkami, ktorými disponuje, čo najrýchlejšie zničiť anglické letectvo. Údery musia byť namierené v prvom rade proti leteckým oddielom, letiskám a zásobovacím základňam, ako aj proti vojnovému priemyslu, vrátane priemyslu vyrábajúceho protiletckú výzbroj. Po dosiahnutí prevahy vo vzduchu treba pokračovať v leteckej vojne proti prístavom, a osobitne proti zásobovacím skladom vo vnútri krajiny.“

Táto direktíva určovala už náplň operácie Seelowe, ktorú nemecký vrchný veliteľ prikázal pripraviť už na 16. júla 1940 s odôvodnením, že „Anglicko napriek svojmu beznádejnému stavu doteraz neprejavilo žiadne náznaky, že by bolo pripravené viesť vyjednávanie“. Operácia Seelowe sa začala 8. augusta 1940.

**3. a 5. august 1946** – V Bratislave (Reduta) sa konal 1. zjazd Zväzu slovenských partizánov. „Prípravný výbor“ bol vytvorený v apríli 1945.

**4. august 1944** – Po dvojročnom ukrývaní sa gestapo zatklo v Amsterdame Annu Frankovú, 15-ročné nemecké dievča židovského pôvodu, s celou jej rodinou. Jej denník, ktorý sa našiel po vojne, bol uverejnený v 30 svetových jazykoch.

**4. august 1944** – Do Moskvy odlieta K. Šmidke a K. Ferjenčík s Čatlošovým memorandom (pripojenie slovenskej armády k jednotkám ČA na území Slovenska a vykonanie vojenského prevratu).

Podľa G. Husáka týmto krokom bol zlomený informačný monopol Londýna voči ZSSR. Keď sa Píka dozvedel o odlete Šmidkeho, ihneď i on informoval sovietske miesta obširnejšie.

**5. august 1942** – Britská vláda odvolala svoj podpis pod tzv. Mníchovskou dohodou.

**6. august: Deň Hirošimy** – Svetový deň boja za zákaz atómových zbraní. Tlaková vlna z atómovej bomby zrovnala so zemou všetko v okruhu troch kilometrov. Zahynulo 78 150 civilistov, ďalších 37 424 bolo zranených.